

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 53

Utgitt 25 juli.

1919

Kongelig resolusjon

av 27 juni.

27 juni.

I henhold til lov til beskyttelse av barn mot bruk av tobakk av 19 april 1899 meddeles stadfestelse på nedenstående av herredsstyret for Frosta herred, Nord-Trøndelag fylke, den 1 mai og 6 juni d. a. vedtatte beslutning til vedtekt om salg av tobakk m. v.:

»I henhold til lov av 19 april 1899 forbys innen Frosta kommune salg av tobakk i hvilken som helst form til barn under 15 år, uansett om tobakken angis kjøpt til barnets egen eller andres bruk.

Og likeledes forbys å kjøpe tobakk i nogen form til bruk for eller efter opfordring av barn under 15 år samt å overlate sådant barn tobakk som gave, i lån eller bytte eller mot vederlag i arbeide eller personlige tjenester.

Overtredelse av denne vedtekt straffes efter loven«.

Bruksregler for Vik bygdealmenning i Sogn,

10 juli

approbert av Landbruksdepartementet 10 juli 1919.

§ 1.

Ingen hugst av barskog må foregå, uten at almenningsstyret og skogforvalteren har samrådd derom, og utvisningen er foretatt av skogforvalteren eller den, han dertil bemyndiger.

Utvisningen skjer ved, at de til hugst bestemte trær påslås et merke ved roten og oppe på stammen. Av løvskog må heller ingen hugst foregå, uten at almenningsstyret og skogforvalteren har samrådd derom, og anvisning er foretatt av skogforvalteren eller den han dertil bemyndiger.

10 juli.

§ 2.

Enhver bruksberettiget, som ønsker å åvirke i almenningen, har innen hvert års 31 mai å innsende skriftlig andragende herom til styret. I andragendet må angis, hvor og hvortil trematerialene skal anvendes. Styret behandler de innkomne andragender og sender dem med erklæring til skogforvalteren, som derefter i samråd med almenningsstyret bestemmer årets hugstkvantum.

Styret har efter utvisningen for barskogens vedkommende og anvisningen for løvskogens vedkommende enten å fordele det utviste og anviste eller å selge det underhånden eller ved auksjon til de bruksberettigede til fremdrift for egen regning eller også å la hugsten og driften foregå for almenningskassens regning og etterpå enten å fordele det åvirkede eller selge det underhånden eller ved auksjon til de bruksberettigede.

Hvad der av årets hugstkvantum således ikke blir optatt av de bruksberettigede, skal almenningsstyret på beste måte avhende til inntekt for almenningskassen enten ved salg på roten eller ved fremdrift for almenningskassens regning.

§ 3.

Skogforvalteren bestemmer efter konferanse med almenningsstyret for hvert år tiden for utvisning og hugst. Almenningsstyret skal for hvert år vedta en tariff, hvorefter der svares avgift til almenningskassen av de materialer, som fordeles til de bruksberettigede, og som ikke selges underhånden eller ved auksjon.

§ 4.

Under hugsten og kjøringen eller løipingen plikter enhver å behandle den gjenstående skog med størst mulig varsomhet og benytte de av skogvesenet eller styret anviste fremdriftsveier og oplagsplasser. Al unødig skade erstattes almenningskassen.

Det ved utvisningen påslåtte rotmerke må ikke vekhugges eller beskadiges.

§ 5.

Alt åvirke må være bortført fra almenningen innen den av styret i hvert enkelt tilfelle gitte frist. I motsat fall tilfaller det almenningen igjen.

§ 6.

Trematerialer og ved, som er solgt eller utvist til de bruksberettigede i deres egenskap som sådan, må ikke overdras eller anvendes på annen måte enn til husbehov og gårdsfornödenhet.

§ 7.

10 juli.

Styret forvalter almenningsskassens midler og avlegger hvert år regnskap, som innsendes til skogforvalteren til gjennomgåelse.

§ 8.

Til å føre tilsyn med almenningen og kontrollere hugsten m. v. er styret berettiget til å anta en mann, der for hver arbeidsdag kan tilstås en passende godtgjørelse.

§ 9.

Styret har å påse bruksreglene overholdt og å anmelde mulige overtredelser. Overtredelse av reglene er belagt med straff.

Lov

18 juli.

Nr. 1.

innholdende forandring i lov om midlertidig forhøielse av betaling, som efter sportelloven tilkommer lensmenn og andre tjenestemenn for visse forretninger, av 12 juli 1918.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 juni 1919 saalydende:

Lov om midlertidig forhøielse av betaling, som efter sportelloven tilkommer lensmenn og andre tjenestemenn for visse forretninger, av 12 juli 1918 forandres således:

Efter punkt 5 tilføies: 6. Læger efter sportellovens § 109.

Ti har vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

18 juli.
Nr. 2.

Lov

inneholdende forandring i lov om betaling for
offentlige forretninger av 6 august 1897.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 juni 1919 sålydende:

Efternevnte paragrafer i lov om betaling for offentlige forretninger av 6 august 1897 skal herefter lyde således:

§ 113.

Beskikket landmåler tilkommer for en kartforretning:

a) Salarium:

for hver dag, som medgår til forretningen i marken iberegnet reisedager, kr. 20,00,

for kartets tegning en betaling, som i mangel av mindelig overenskomst fastsettes av dommeren på det sted, hvor forretningen er avholdt, eller av den rett, for hvilken kartet fremlegges,

b) lovbestemt skyss- og kostgodtgjørelse,

c) for beskrivelse av forretningen med bekreftning kr. 0,80 for hvert arkk eller del derav.

d) godtgjørelse for utlegg til kartvidner, hvilke han antar og om hvis godtgjørelse han treffer overenskomst.

§ 145.

For de i § 115 omhandlede forkynnelser erlegges ingen betaling.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

18 juli.
Nr. 3.

om forandring i lov angående håndverkslovgivningen
av 15 juni 1881.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 3 juli 1919
sålydende:

§ 29 i lov angående forandringer i håndverkslovgivningen
av 15 juni 1881 skal herefter lyde således:

De til håndverksrett eller til ovennevnte skjønn opnevnte
menn erholder ingen godtgjørelse. Heller ikke blir rettsgebyrer
i noget tilfelle å betale.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og
bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.
(L. S.)

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

18 juli.
Nr. 4.

om forandring av § 69 i lov om høiere almenskoler
av 27 juli 1896 med senere tillægslover.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 7 juli 1919
sålydende:

I.

§ 69 i lov om høiere almenskoler av 27 juli 1896 med senere
tilleggslover skal herefter lyde således:

De i denne lovs §§ 1—31, 48, 49, 56, 59 og 65—67 gitts
bestemmelser skal også være gjeldende for de av kommuner
oprettholdte høiere almenskoler, som av staten understøttes med
bevilgninger.

Bestemmelser om skoleråd og forstanderskap samt om sko-
lenes ordning forøvrig fattes av kommunestyret med oversty-
rets godkjennelse.

18 juli. Hvorvidt og på hvilke vilkår rett til å avholde avgangs-
 Nr. 4. prøver skal tilkomme en statsunderstøttet kommunal høiere al-
 menskole, avgjøres dog for hvert enkelt tilfelle av overstyret.

II.

Den nye bestemmelse trer i kraft straks.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt paa Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

18 juli.
 Nr. 5.

Lov

om forandringer i lov om høiere almenskoler av
 27 juli 1896 med senere tilleggslover.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 juli 1919 sålydende:

I.

Efternevnte paragrafer i lov om høiere almenskoler av 27 juli 1896 med senere tilleggslover skl herefter lyde således:

§ 3.

Middelskolens kursur kan være av forskjellig varighet; dog må ingen middelskole innrettes med kursur, som er over 4 år.

Gymnasiets kursur er enten 3-årig eller 4-årig. Det 3-årige gymnasium bygger på middelskolen som grunnlag, det 4-årige gymnasium på de kunnskaper, som kan erhverves ved å gjen-nemgå landsfolkeskolen og en til den knyttet 6-måneders fort-settelsesskole. Et gymnasium kan ha en, to eller tre linjer. De benevnes reallinjen, den sproglig-historiske linje og latinlinjen.

Til en middelskole kan knyttes en 1ste klasse av det 3-årige gymnasium.

§ 6.

I gymnasiet skal der undervises i følgende fag: religion, norsk, tysk, engelsk; fransk, historie, geografi, naturvidenskap, matematikk, legemsovelser, sang og tegning samt for latinlin-

jens vedkommende i latin og i gresk som valgfritt fag. I det 18 juli.
3-årige gymnasium undervises dog bare for reallinjens ved- Nr. 5.
kommende i tegning.

Med overstyrets samtykke skal der også være adgang til å opta håndgjerning i fagkretsen.

Sang kan under særegne omstendigheter midlertidig utgå av fagkretsen.

Hvilke fag eller deler av fag elever, som leser gresk, ikke deltar i, bestemmes ved reglement.

§ 9.

Som mål for undervisningen i de forskjellige fag i gymnasiet fastsettes:

1. I religion: religionsundervisningens øiemed er å føre elevene inn i en dypere erkjennelse av kristendommen og derunder å innerliggjøre og styrke deres religiøse og sedelige liv. Dette øiemed søkes nådd ved bibellesning, gjennomgåelse av hovedavsnitt av kirkehistorien og av hovedpunkter i den kristelige tros- og sedelære.

2. I norsk: at elevene har gjennomgått og kan forklare et utvalg av den på oldnorsk, landsmålet og det almindelige bokmål skrevne litteratur, i forbindelse hermed har erhvervet kjennskap til vort sprogs historiske utvikling og kjenner litteraturens historie i dens hovedtrekk, samt på en med hensyn til innhold og form tilfredsstillende måte skriftlig kan behandle opgaver passende for deres alder og utvikling. På den sproglig-historiske linje skal være gjennomgått et minst dobbelt så stort utvalg av den oldnorske litteratur som reallinjens og latinlinjens.

Ved artium gis to skriftlige opgaver. Disse kan besvares såvel på landsmålet som på almindelig bokmål. De eksaminander, som besvarer begge opgaver i samme sprogform, skal underkaste sig en tilleggsprøve, bestående i en lett stil av fortellende eller skildrende innhold, i den annen sprogform. Ved de fem første eksamener efter denne ordning kan overstyret tillate en skriftlig gjengivelse av et oplest stykke anvendt som tilleggsprøve.

3. I tysk: at de har gjennomgått og kan oversette og forklare et mindre utvalg av den tyske litteratur, kan oplese og oversette forhen uleste prosastykker og har øvelse i muntlig på tysk å gjengi innholdet av et oplest stykke av det gjennomgåtte utvalg og besvare dertil knyttede spørsmål samt i å bruke sproget skriftlig; det siste krav gjelder dog ikke for gresklesende elever på latinlinjen.

4. I engelsk: at de har gjennomgått og kan forklare et

18 juli.
Nr. 5.

utvalg av den engelske litteratur (for den sproglig-historiske linje et større utvalg enn for reallinjen og latinlinjen), kan oplese og oversette forhen uleste prosastykker, har øvelse i muntlig på engelsk å gjengi innholdet av et oplest stykke av det gjennomgåtte utvalg og besvare dertil knyttede spørsmål samt på den sproglig-historiske linje har nogen øvelse i å bruke sproget skriftlig.

5. I fransk: at de har gjennomgått og kan forklare et utvalg av den franske litteratur (for den sproglig-historiske linje og latinlinjen (dog ikke for gresklesende elever) et større utvalg enn for reallinjen) samt kan oplese og oversette forhen uleste lette prosastykker.

6. I latin: at elevene på latinlinjen har gjennomgått og kan forklare et utvalg av den latinske litteratur og skriftlig kan levere oversettelse av en oppgitt latinsk tekst.

7. I gresk: at de elever på latinlinjen, som har valgt gresk, har gjennomgått og kan forklare et utvalg av den greske litteratur.

(Resten av paragrafen: nuværende post 6—12 blir uforandret, idet dog nummertallene forandres til 8—14).

§ 10.

Avvikelser fra bestemmelsene i §§ 5, 6, 8 og 9 om fagkretsen og undervisningsmålene kan tilstedes av overstyret, når skolekursets lengde ikke derved forkortes, når fagkretsen ikke vesentlig innskrenkes, og når målet for den samlede undervisning med hensyn til kunnskap og dyktighet ikke nedsettes, og avgangsprøvene ikke derved gjøres lettere.

I middelskolen skal der dog med overstyrets godkjennelse være adgang til — med eller uten tillegg av undervisning på andre områder — å la ett av de fremmede sprog utgå av fagkretsen og å innskrenke undervisningen i matematikk til et praktisk kurs i geometrisk konstruksjon med dertil knyttede utmålinger og beregninger.

Før avgjørelsen treffes, skal skoleråd, forstanderskap og undervisningsrådet ha avgitt erklæring i saken.

Meddelelse om, at sådanne avvikelser er blitt tillatt, gis Stortinget i forbindelse med budgettforslaget for de høiere skoler.

Ved en offentlig middelskole, som er kombinert med en underoffisersskole, kan håndgjerning og sang utgå av fagkretsen.

§ 12.

18 juli.
Nr. 5.

(De 3 første avsnitt uforandret. Resten av paragrafen som følger):

Den, som har bestått avgangseksamen ved et handelsgymnasium, hvis ordning av vedkommende regjeringsdepartement finnes betryggende, med ikke ringere karakter enn »meget godt« (2,50), behøver for å erholde vidnesbyrd om bestått artium alene å underkaste sig dennes skriftlige og muntlige prøver i norsk og matematikk og dessuten på reallinjen i fysikk, på den sprog- lig-historiske linje i engelsk og på latinlinjen i latin og i tilfelle i gresk.

Ved utgangen av 1ste gymnasiyeklasse i det treårige gymnasium avholdes sn årsprøve for de elever, som fra denne klasse trer ut av skolen.

I hvilken utstrekning der iøvrig blir å avholde årsprøver, bestemmes av overstyret.

II.

De nye bestemmelser trer i kraft ved begynnelsen av skole- året 1920—1921 og anvendes første gang ved artium 1923, eller på et tilsvarende tidligere tidspunkt for de fags vedkom- mende, hvori prøve avholdes før den endelige artium.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

om Norges landbrukshøiskole.

18 juli.
Nr. 6.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 7 juli 1919 sålydende:

I. Høiskolens bestemmelse.

§ 1.

Norges landbrukshøiskole har til formål å meddele en på videnskapelig grunnlag hvilende undervisning til utdannelse av jordbrukere, skogbrukere, havebrukere, utskiftnings- og

- 18 juli. meierister samt å fremme den videnskapelige forskning på de
Nl. 6. områder, høiskolen omfatter.

II. Undervisningen.

§ 2.

Høiskolen har 5 avdelinger:

Jordbruksavdelingen,

Skogbruksavdelingen,

Havebruksavdelingen,

Utskiftningsavdelingen,

Meieriavdelingen.

Undervisningen kan delvis være felles for to eller flere avdelinger.

Kongen kan dessuten bestemme, at undervisningen for en eller flere avdelinger deles i to eller flere linjer, som hver for sig avsluttes med avgangsprøve.

§ 3.

Høiskolen optar studerende hvert år; dog kan det av Kongen bestemmes, at der til enkelte eller til samtlige avdelinger optas studerende hvert annet år. Undervisningen meddeles i tre årsklasser. For å få adgang til avgangsprøven kreves, at den studerende har bestått prøven i første årsklasse samt prøven i annen årsklasse, forsåvidt sådan prøve er anordnet for vedkommende avdeling. Professorrådet kan tilstede studerende å delta i samme klasse inntil to år. Med vedkommende departements samtykke kan tillatelsen i særlige tilfeller utstrekkes til 3 år.

§ 4.

Undervisningen gis ved forelesninger, overhøringer, øvelser og utferder.

De studerende plikter å delta regelmessig i alle deler av undervisningen; men professorrådet kan innrømme studerende fritagelse for enkelte fag, når der er særlige grunner herfor.

§ 5.

I alle årsklasser begynner undervisningen ved midten av august måned. Kongen kan dog ved reglement bestemme, at markøvelser skal begynne tidligere.

Kongen gir i reglement nærmere bestemmelser om undervisningen og prøvene samt om fagene og fagfordelingen i de forskjellige avdelinger og klasser.

III. Prøver.

18 juli.

Nr. 6.

§ 6.

Undervisningen i første årsklasse avsluttes med en prøve, der som regel skal finne sted innen 20 juni. Hvorvidt der ved avslutningen av annen årsklasse skal avholdes prøve fastsettes i reglementet. Prøven skal i tilfelle være avsluttet innen 25 juni.

Tredje undervisningsårs avslutningstid blir for hver avdeling å fastsette av Kongen.

Hver prøve består av en skriftlig og en muntlig del samt bedømmelse av visse av de studerende i undervisningsåret utførte arbeider.

Avgangsvidnesbyrd som kandidat tildeles kun studerende, som har bestått samtlige prøver i en avdeling eller i en av de linjer, som en avdeling måtte være delt i. Det kan fastsettes i reglementet, at avgangsvidnesbyrd skal påtegnes opplysning om kandidatens forðannelse ved inntredelsen på høiskolen.

Utskrift av prøveprotokollen skal på anmodning meddeles studerende efter bestått 1ste eller 2den årsklasses prøve eller når vedkommende ved sykdom eller annet gyldig forfall er hindret i å fullføre påbegynt prøve.

§ 7.

Vedkommende departement opnevner censorer.

§ 8.

Avgangsvidnesbyrd i en av høiskolens avdelinger gir adgang til å gjennomgå og avlegge prøve i en annen avdelings 2 siste årsklasser i samtlige eller enkelte fag, når kandidaten har betryggende vidnesbyrd om minst 1 års forutgående praksis på den nye avdelings område. Avgangsvidnesbyrd gis for sådan prøve, når den omfatter avdelingens eller linjens samtlige fag. Er disse betingelser ikke tilstede, gis efter anmodning utskrift av prøveprotokollen.

IV. De studerende.

§ 9.

Der optas faste studerende og hospitanter. De førstnevnte har adgang til samtlige prøver. Hospitantene har kun adgang til 1ste årsprøve, men kan efter § 11 erhverve sig rettigheter som faste studerende for de følgende årsklasser.

18 juli.
Nr. 6.

§ 10.

Betingelsene for optagelse som faste studerende er følgende:

1. Attest for godt moralsk forhold.
2. Lægeattest for sundhet samt for ikke å ha legemsfeil, som kan hindre deltagelse i undervisningen.

3. Praktisk fordannelse:

Til jordbruksavdelingen minst 2 års jordbrukspraksis; til skogbruksavdelingen minst 2 års skogbrukspraksis; til havebruksavdelingen minst 3 års gartneripraksis eller 2 års jordbruks- og 2 års gartneripraksis (havebrukspraksis); til utskiftningsavdelingen minst 2 års jordbrukspraksis, hvori kan medregnes inntil 1 års landmålingspraksis; til meieriavdelingen minst 2 års meieripraksis. I alle tilfeller kan mulig skolepraksis medregnes. For all praktisk fordannelse kreves, forat den skal komme i betraktning, bestemte vidnesbyrd, overensstemmende med reglementet.

4. Teoretisk fordannelse:

a. Bestått fullstendig avgangsprøve ved offentlig godkjent, til vedkommende høiskoleavdeling svarende almindelig fagskole — til utskiftningsavdelingen ved en landbruksskole —, som har minst 1000 timers teoretisk kurs og dessuten

- 1) bestått eksamen artium eller
- 2) bestått prøver i norsk skriftlig og matematikk skriftlig med samme eller likeverdige oppgaver og bedømmelse som ved artiumsprøve samt bestått prøver i tysk og engelsk med samme eller likeverdige oppgaver og bedømmelser som ved middel-skoleprøve.

b. Eller annen på betryggende måte bevidnet fordannelse, som profssorrådet antar likeså tjenlig som den under a. nevnte. Bestemmelser herom kan inntas i reglementet.

5. Kan ikke alle ansøkere, som fyller de opstilte betingelser, bli optatt som faste studerende, velger professorrådet hertil de efter de foreliggende vidnesbyrd best skikkede blandt dem.

§ 11.

Som hospitanter kan optas ansøkere, der oppfyller de i § 10 punkt 1 og 2 opstilte betingelser. De blir under konkurranse efter deres fordannelsesvidnesbyrd gitt adgang til de forskjellige undervisningsgrener, dog ikke til fortrengsel for kvalifiserte ordinære ansøkere, som har like så gode vidnesbyrd om praktisk og fagteoretisk fordannelse. Deres adgang til å ta 1ste års prøve er betinget av, at de har fulgt undervisningen regelmessig.

Efter bestått første års prøve kan hospitant kreve sig inn- 18 juli.
skrevet som fast studerende med adgang til å konkurrere om Nr. 6.
studiebidrag og til å ta efterfølgende prøver, når han forøvrig
opfyller følgende betingelser:

1. Praktisk fordannelse efter § 10, punkt 3.
2. Bestått almindelig fagskoleprøve som i § 10, punkt 4 a fore-
skrevet.
3. Bestått 1ste års prøve med likså god hovedkarakter som
gjennemsnittet av de 3 nærmest foregående beståtte 1ste
års prøver for de faste studerendes beste halvdel.
4. Opnådd karakteren »tilfredsstillende« eller bedre i norsk
skriftlig, idet to av hans skriftlige besvarelser, hvorav en i
nasjonaløkonomi, ved 1ste års prøve bedømmes i likhet med
skriftlige artiumsbesvarelser i norsk.

Professorrådet kan også i den utstrekning, som plassen til-
later, gi ansøkere, som anses kvalifisert, adgang til å hospitere
og avlegge eksamen i enkelte fag, hvor praktisk fordannelse
ikke kreves.

§ 12.

Forsåvidt det kan ske uten fortrengsel for innenlandske
ansøkere, kan vedkommende departement tilstede utlendinger
adgang til undervisningen og prøvene.

§ 13.

Undervisningen meddeles uten betaling. Ved innskrivnin-
gen på høiskolen som studerende samt for å få adgang til prø-
vene har de studerende dog å erlegge bstemte avgifter; likeså
for adgang til høiskolens laboratorier og til de utferder, som
varer over 1 døgn. Avgiftenes størrelse tillikemed regler for
utredelse av utgifter ved utferder av over et døgn's varighet
fastsettes av departementet.

§ 14.

Studerende kan tilstås kost og bolig på høiskolen mot av-
gift i henhold til Stortingets avgjørelse. Der utdeles hele, halve
og fjerdedels studiebidrag innen rammen av gitt bevilgning.
Helt studiebidrag omfatter avgiften for opphold ved høiskole-
internatet samt de i § 13 omhandlede avgifter. Også hospi-
tanter kan, dog uten fortrengsel for de faste studerende, erholde
kost og bolig på høiskolen mot en avgift som for de faste stu-
derende bestemt.

18 juli.
Nr. 6.

V. Lærerne.

§ 15.

Høiskolens faste lærere utnevns av Kongen. Assistentene ansettes av departementet.

Når nogen lærer- eller assistentstilling ved høiskolen skal opprettes eller besettes, må professorrådets betenkning være innhentet.

§ 16.

De av Stortinget bevilgede stipendier utdeles efter professorrådets forslag av departementet blandt uteksaminerte kandidater, som har vist fremragende flid og dyktighet, og som ønske å fortsette sine studier ved høiskolen.

Stipendiene utdeles årlig; i regelen kan ingen erholde stipendium mere enn to år. Kongen kan efter professorrådets innstilling fastsette regler for stipendiatenes plikter og studier samt anordne en særskilt prøve for dem.

VI. Styret.

§ 17.

Landbrukshøiskolen står umiddelbart under vedkommende regjeringsdepartement. Den ledes av en rektor, et professorutvalg og et professorråd. Under disse har høiskolens særskilte forvaltningsgrener og institutter sine egne ledere. Hver avdeling velger sin egen avdelingsformann. Valget finner sted efter hvert rektorvalg og gjelder for 3 år ad gangen. Nærmere bestemmelser om avdelingene inntas i reglement.

§ 18.

Rektor beskikkes av Kongen regelmessig for 3 år ad gangen blandt høiskolens faste lærere, efterat disse har innsendt til departementet hver sin innstilling i nummerorden på 3 personer av den faste lærerkrets. Rektor kan av Kongen fritas for hvervet før 3-årsperiodens utgang. Avgående rektor kan innstilles og beskikkes påny, om han dertil er villig. Er ingen av de 3, som er innstillet med størst stemmetall, villig til å overta rektorhvervet, kan Kongen beskikke en utenfor lærerkretsen stående mann til fast rektor. Innstillingen foregår som regel i november og rektor tiltrer 1 januar.

§ 19.

Rektor representerer høiskolen, fører tilsyn med dens forskjellige virksomheter, er hovedkontorets og internatets leder,

drar omsorg for de gitte bestemmelsers riktige utførelse, anviser 18 juli. regninger samt avgjør de løpende saker og de almindelige økonomiske samt ordens- og disiplinsspørsmål. Han forbereder dessuten de saker, som forelegges professorutvalget og professorrådet. Nr. 6.

Andrar rektor om fritagelse for nogen del av disse forretninger, kan departementet overdra samme til en av professorutvalgets øvrige medlemmer eller til en annen funksjonær.

§ 20.

Professorutvalget består av rektor som formann og to av høiskolens faste lærere. De sistnevnte velges av professorrådets medlemmer således, at en av utvalgets medlemmer vesentlig bør representere grunnfagene, de to øvrige de anvendte fag. Et sådant valg gjelder for to kalenderår og foretas regelmessig innen midten av desember måned, således at et medlem utgår og et annet tiltrer hvert år. Det avgjøres ved loddtrekning, hvem der skal uttre etter et år. Uttredende medlem kan ikke gjenvelges samme år. Varamenn velges særskilt. Departementet bestemmer, hvilket av de to medlemmer der som utvalgets næstformann skal utføre rektors forretninger under dennes forfall, eller i tilfelle av ledighet i rektorstilling inntil ny rektor er beordret. Har også næstformannen forfall, utføres rektors forretninger midlertidig av det annet medlem eller i dets forfall av den elste varamann.

§ 21.

Professorutvalget sammenkalles av rektor så ofte, som han eller dets to andre medlemmer finner det tjenlig. Det avgjør innenfor de grenser, som lov og reglement bestemmer, de større saker, såsom de viktigere økonomiske samt ordens- og disiplinsspørsmål, som rektor finner ikke å kunne avgjøre alene, samt gir forslag til departementet om budgettet og om fordelingen av bevilgede stipendiebeløp til høiskolens lærere og assistenter. Utvalget bestemmer også fordelingen av høiskolens grunn, husrum og innretninger mellom dens forskjellige driftsgrener, institutter eller fag, inntil kongelig eller departemental bestemmelse gjør forandring heri. Dessuten forbereder utvalget viktigere saker, som skal forelegges professorrådet eller departementet om fornødent ved samråd med professorrådsutvalg, som det selv kan opnevne.

§ 22.

Høiskolens faste lærere (og i tilfelle driftslederen for gårdsbruket) danner under rektors forsæte et professorråd. Det har

18 juli. å opta studerende, utdele bevilgede studiebidrag, avgi forslag
 Nr. 6. til departementet om reglementsbestemmelser og om opprettelse
 og besettelse av lærer- og assistentstillinger, om utdeling av
 stipendier til uteksaminerte kandidater og om opnevning av
 censorer, samt iøvrig å fatte de planmessige eller prinsipielle
 bestemmelser angående undervisning og prøver, som ikke er
 opptatt i reglementet.

Forat gyldig beslutning skal kunne fattes, må minst $\frac{2}{3}$
 av de i herredet boende medlemmer være tilstede. I tilfelle av
 stemmelikhet er rektors stemme den avgjørende.

§ 23.

Ledelsen av høiskolens gårdsbruk overdrar Kongen til en
 av lærerne, fortrinnsvis driftslæreren, eller til en særskilt drifts-
 leder, som kan tilpliktes å forelese en mindre del av drifts-
 læren. Gårdsbruket skal drives på en rasjonell og en så økono-
 misk måte som mulig, idet det tillike skal være innrettet på å
 avgi undersøkelses- og undervisningsmateriell for anvendte fag.
 Den av driftslederen med departementets godkjennelse lagte
 driftsplan må nøie følges uten andre forandringer enn sådanne,
 som uforutsette omstendigheter gjør nødvendig.

Høiskolens øvrige praktisk-økonomiske driftsgrener skal
 tjene samme eiemed og blir på tilsvarende måte satt under fag-
 læreres eller særegne driftslederes ledelse.

§ 24.

Vedkommende departement kan gi nærmere instruks for
 høiskolens tjenestemenn samt for professorutvalget, professor-
 rådet og avdelingsformennene.

VII. Om doktorer i landbruksvidenskap.

§ 25.

Professorrådet kan meddele doktorgraden i landbruksviden-
 skap. De nærmere bestemmelser herfor fastsettes ved regle-
 ment av Kongen.

VIII. Almindelige bestemmelser.

§ 26.

Professorrådet avgir forslag til almindelig reglement for
 undervising, prøver, orden og disiplin, derunder også bestem-
 melser om bortvisning fra skolen i kortere eller lengere tid eller
 for bestandig.

Reglementet fastsettes av Kongen.

§ 27.

18 juli.
Nr. 6.

Av og blandt de studerende kan opprettes et utvalg, som skal tjene som mellemeledd mellem høiskolens myndigheter og de studerende. Bestemmelse om utvalgets opprettelse eller inn-
dragelse, sammensetning og virksomhet treffes av departemen-
tet efter forslag av professorutvalget.

§ 28.

Denne lov trer i kraft efter Kongens nærmere bestemmelse.
Fra samme tid opheves lov om Norges Landbrukshøiskole
av 22 mai 1897.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og
bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.
(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,
kst.

Lov

18 juli.
Nr. 7.

om flyttlappenes adgang til renbeitning i henhold til
konvensjon mellem Norge og Sverige av 5 februar 1919.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

at Oss er blitt forelagt Stortingets beslutning, av 14 juli
1919 sålydende:

1ste kapitel.

**Svenske lappers adgang til renbeitning i Troms fylke og visse
tilgrensende trakter.**

Beiteområdet.

§ 1.

I Troms fylke må svensk renbeitning alene foregå i et
område, hvis grenser er fastsatt i konvensjonens § 1.

§ 2.

I forbindelse med det i § 1 nevnte beiteområde skal be-
nyttes til renbeitning på sådan måte, som nærmere angis i

18 juli. § 4, de i konvensjonens § 2 under a og b beskrevne trakter i Nr. 7. Ankenes herred i Nordland fylke og de i konvensjonens § 2 under c—g beskrevne trakter i Sverige.

Fra hvilke lappebyer innflyttning kan foregå.

§ 3.

Adgang til å innflytte med ren i de i §§ 1 og 2 nevnte områder tilkommer alene lapper fra Könkämä, Lainiovuoma, Sarivuoma og Talma lappebyer.

Renantall. Beitetid. Renbeitedistrikter.

§ 4.

I ovennevnte beiteområder må ikke komme inn flere enn ialt 39 000 ren, heri ikke medregnet kalver, som fødes i innflyttingsåret. Av dette antall er 4 200 beregnet å kunne finne beite i de i konvensjonens § 2 litt. c—g nevnte områder i Sverige.

Av ovennevnte 39 000 ren kan 16 000 komme inn i de i konvensjonens § 1 og § 2 litt. a beskrevne områder i tiden fra og med 1 mai til og med 14 juni. De øvrige 23 000 ren må ikke komme inn før den 15 juni. Samtlige ren må være bortført fra norsk område før utgangen av september.

§ 5.

De i § 1 og § 2 litt. a og b nevnte områder inndeles i renbeitedistrikter (vår- og sommerdistrikter) med grenser overensstemmende med konvensjonens § 5.

I hvert distrikt må ikke innkomme ren i større antall og til annen tid enn nevnte paragraf bestemmer.

§ 6.

I de i § 5 nevnte renbeitedistrikter har ikke andre lapper enn svenske adgang til å la ren beite i tiden fra og med 1 mai til og med 30 september, uten forsåvidt fornødent er under tillatt gjennomflytning.

Rentelling.

§ 7.

Til kontroll med, at ikke flere ren enn tillatt kommer inn i Norge, har fylkesmannen adgang til ved innflytningen over riksgrensen eller senere under flytningen på norsk grunn å

la foreta telling av de svenske ren, når sådan kan foretas uten 18 juli.
vesentlig ulempe for lappene. Nr. 7.

Renens eiere og voktere er på forlangende pliktige til å yde fornøden bistand ved tellingen.

Flytteveier.

§ 8.

Flytning med ren til og fra de i konvensjonens § 9 nevnte renbeitedstriker skal foregå efter de der bestemte flytteveier.

Hvor fylkesmannen finner det påkrevet, skal han efter overenskomst med landshøvdingen bestemme flytteveienes nærmere beliggenhet og la dem opmerke eller oprydde.

Gjerder til beskyttelse mot skade ved ren.

§ 9.

Ren må ikke slippes gjennom de gjerder, som måtte bli opført i henhold til konvensjonens §§ 12—16, forsåvidt undertagelse ikke er gjort i konvensjonens § 17 litr. b.

§ 10.

Den, som benytter led eller grind i noget av de nevnte gjerder, skal umiddelbart efter benyttelsen stenge ledet eller grinden.

§ 11.

Har eier eller bruker av jord eller nogen av hans husfolk latt led eller grind stå åpen, og er ren som følge derav kommet gjennom gjerdet og har voldt skade på hans mark, er han ikke berettiget til erstatning for skaden.

§ 12.

Finner landshøvdingen, at det til forebyggelse av skade ved ren er ønskelig, at bestemt slåtteland eller setervoll utenfor det i konvensjonens § 85 beskrevne østre område i Troms fylke inngjerdnes, og han derom retter forestilling til fylkesmannen, skal denne sende forestillingen til den i § 83 nevnte takstbestyrer, som sammen med to av ham tilsagte menn av det i § 84 omhandlede utvalg foretar besiktelse. Grunneieren og den svenske lappefoged meddeles betimelig underretning om tid og sted for forretningen. Ved denne skal det under søkes, hvorvidt markens inngjerding kan medføre vesentlig

- 18 juli. ulempe for grunneieren eller andre. Finnes dette ikke å være
 Nr. 7. tilfellet, skal der avgis skjønn over, hvor og hvorledes gjerdet
 i tilfelle skal opføres. Herunder blir å iaktta, at gjerdet skal
 opføres av galvanisert jern- eller ståltråd på stolper, at det
 blir 1,25 meter høit og under særlige forhold om fornødent
 høiere, samt at det også freder mot storfe og hest. Ved for-
 retningen avgis ennvidere skjønn over gjerdets antagelige ko-
 stende. Likeså fastsettes der en frist av minst ett år, innen
 hvilken gjerdet skal være opført, efterat landshøvdingens ne-
 dennevnte bestemmelse er meddelt fylkesmannen.

Skjønnnet skal desuten avgi uttalelse om, hvorvidt forholdene på stedet er sådanne, at snetrykk, sneskredd eller lignende kan forvolde ekstraordinære utgifter til gjerdets vedlikehold. Finnes så å være tilfellet, skal skjønnet fastsette et visst beløp, dog ikke over 25 procent av anleggsbeløpet, som bidrag til vedlikeholdet.

Hvis landshøvdingen innen seks måneder efter å ha erholdt kunnskap om skjønnets avgivelse meddeler fylkesmannen, at gjerdet ønskes opført, og tilstiller han derhos fylkesmannen anleggsbeløpet og eventuelt det ovennevnte bidrag, skal fylkesmannen spørre grunneieren, om han er villig til å opføre gjerdet mot å erholde skjønnsbeløpet og i tilfelle nevnte bidrag. Erklærer grunneieren sig villig hertil, utbetaler fylkesmannen beløpet til ham, efterhvert som gjerdet opføres.

Efter omstendighetene kan fylkesmannen dog frafalle kravet om gjerdets opførelse og stille beløpet til fri rådighet for grunneieren.

Er denne uvillig til å opføre gjerdet eller til i tilfelle å motta beløpet uten plikt til å opføre gjerdet, skal fylkesmannen besørge dets opførelse for den svenske stats regning.

Når gjerdet er opført, tilfaller det grunneieren.

Fra det tidspunkt, da gjerdet er eller skulde ha været fullført, eller i tilfelle fra det tidspunkt, da eieren måtte ha mottatt skjønnsbeløpet til fri rådighet, har i konvensjonstiden eieren av vedkommende slåtteland eller setervoll og mulige bruksberettigede ikke krav på erstatning for skade ved ren på slåttelandet eller setervollen, medmindre renen, såfremt gjerdet er opført, er kommet innenfor dette, uaktet det har været i forsværlig stand.

Utgiftene ved skjønnsforretningene foranlediges betalt av svenske offentlige midler.

2net kapitel.

18 juli.

Nr. 7.

Svenske lappers adgang til renbeitning i Nordland fylke og visse tilgrensende trakter.**Beiteområdene. Renbeitedistrikter.****Renantall.****§ 13.**

I Nordland fylke må svenske lapper ikke innflytte med ren i andre områder enn de, som beskrives i konvensjonens § 22.

Hvert av disse skal utgjøre et renbeitedistrikt.

I renbeitedistriktene må ikke komme inn flere svenske ren enn konvensjonens § 22 bestemmer.

§ 14.

I de i § 13 nevnte renbeitedistrikter med undtagelse av Balvand har ikke andre enn svenske lapper adgang til å la ren beite i den for disse tillatte tid, uten forsåvidt fornødent er under tillatt gjennemflytning.

Fra hvilke sogn i Sverige innflytningen kan foregå.

§ 15.

I renbeitedistriktene Balvand, Lønsdalen, Bolna og Nasa kan alene lapper fra Arjeplog sogn flytte inn med ren, i renbeitedistriktene Andfjellet, Kjerringfjellet, Kalvandet, Kobervandet og Melkfjellet alene lapper fra Sorsele sogn og i renbeitedistriktene Mofjellet og Spjeltfjelldalen alene lapper fra Tärna sogn samt i renbeitedistriktene Rainesen, Fjellvaaktind, Store Kjukkervandet og Golverskaret alene lapper fra Vilhelmina sogn.

Beitetid.**§ 16.**

Ren, som er anmeldt til beitning i nogen av renbeitedistriktene Fjellvaaktind, Store Kjukkervandet og Golverskaret, må ikke komme inn i Norge før den 5 juli og må være ført bort fra norsk område senest den 16 august.

Ren, som er anmeldt til beitning i nogen av de øvrige renbeitedistrikter, må ikke komme inn i Norge før den 1 juli og må være ført bort fra norsk område før utgangen av august måned.

18 juli.

Nr. 7.

Bygseli visserenbeitedistrikter.

§ 17.

Efterhvert som de bygselkontrakter, hvorved visse lapper fra Arjeplog, Sorsele og Tärna sogn måtte ha fått adgang til å la sine ren beite i visse områder i Helgeland, bortfaller ved den bygselberettigedes død eller opsigelse av kontrakten eller av annen grunn, skal i den tid konvensjonen består foruten denne lovs bestemmelser gjelde følgende særskilte forskrifter:

a. Fylkesmannen skal gi de svenske lapper, som landshøvdingen utser, bygselkontrakt på adgang til å la sine ren beite i juli og august måneder i renbeitedistriktene Bolna, Nasa, Andfjellet, Kjerringfjellet, Kalvandet, Kobbervandet, Melkfjellet, Mofjellet og Spjeltfjelldalen.

b. I hvert av de nevnte renbeitedistrikter kan en eller flere lapper gis bygselkontrakt. Dog må der ikke gis kontrakt til så mange lapper, at det for renbeitedistriktet i konvensjonens § 22 fastsatte høieste renantall overskrides.

c. Skulde antallet av de således beiteberettigede lappers ren komme til å overstige det for renbeitedistriktet fastsatte høieste renantall, skal landshøvdingen bestemme, hvor mange ren enhver av lappene kan føre på beite i distriktet.

d. Enhver bygselkontrakt skal være gjeldende for hele den tid, hvori konvensjonen har gyldighet. Dog kan sådan kontrakt nårsomhelst opsis av den beiteberettigede lapp. Skjer dette, skal kontrakt opprettes med annen lapp. Dette gjelder også, når den bygselberettigede lapp dør eller opphører med rendrift.

Ønsker bygselberettiget lapps enke å benytte sin manns kontrakt, har hun dertil adgang, sålenge hun lever ugift. Samme adgang har arvingene efter bygselberettiget lapp og efter hans enke, sålenge dødsboet ikke er skiftet, dog ikke lengere enn fem år fra dødsfallet.

e. Efter avtale med landshøvdingen kan fylkesmannen heve bygselkontrakt, hvis innehavers forhold gjør sådant ønskelig.

f. Lapp, som får bygselkontrakt, skal erlægge en avgift av tretti kroner en gang for alle og en årlig avgift av fem og tyve øre for hvert fulle femtitall ren, som han anmelder for året.

g. Skulde der i noget av heromhandlede renbeitedistrikter alene være en lapp, som har bygselkontrakt, skal han anses som renbeitedistriktets formann. Er der blott to sådanne lapper, bestemmer landshøvdingen for hvert år, hvem av dem skal være formann og næstformann.

§ 18.

18 juli.
Nr. 7.

Fra det tidspunkt, da nærværende lov trer i kraft, skal dens bestemmelser, utenfor de i § 17 litr. a—f inneholdte, i fornøden utstrekning ha anvendelse på de svenske lapper, som da måtte ha bygselkontrakt. Hvert bygselområde skal danne et renbeitedistrikt.

I de bygselkontrakter, som måtte bli oprettet innen konvensjonens ikrafttreden, skal optas de grenser og renantall for vedkommende områder, som er nevnt i konvensjonens § 22.

§ 19.

Hvis der i de første tre år, efterat kontrakt på det nuværende bygselområde Kobbervandet og Silbotnet er bortfalt, måtte komme ren fra renbeitedistriktet Kobbervandet i juli eller august måned inn på mark, som ligger utenfor renbeitedistriktet, men innenfor grensene for nevnte bygselområde, skal de i §§ 141—143 inneholdte forskrifter om besiddelsestagselse og realisasjon av ren ved offentlig tjenestemann samt bestemmelsene i §§ 145 og 146 om betaling av visse beløp for rens ophold på uttillatt område ikke ha anvendelse, hvorimot de øvrige forskrifter om ren, som uberettiget oppholder sig i riket, skal anvendes.

Det samme gjelder, såfremt i de første tre år, efterat kontrakt på det nuværende bygselområde Sauvfjellet og Melkfjellet er bortfalt, ren fra renbeitedistriktet Melkfjellet i juli eller august måned måtte komme inn på det utenfor distriktet liggende Slagfjell.

Innerster i bygselområdet Grundvand.

§ 20.

Der skal intet være til hinder for, at norsk innehaver av bygsel på området Grundvand i Mo og Hemnes herreder, om han så ønsker, inntar svenske lapper som innerster, for såvidt det måtte være forenlig med det renantall, som måtte bli vedtatt for området.

Flytteveier.

§ 21.

I de deler av Nordland fylke, hvor svenske lapper har adgang til å innflytte med ren, skal de i den utstrekning, hvori visse flytteveier hittil har været anvendt, benytte disse under flytningene.

18 juli.
Nr. 7.

Gjerder til beskyttelse mot skade ved ren.

§ 22.

Ren må ikke slippes gjennom de gjerder, som opføres i henhold til konvensjonens § 31.

Den, som benytter led eller grind i noget av gjerdene, skal umiddelbart efter benyttelsen stenge ledet eller grinden.

Hvad der er bestemt i § 11, skal ha tilsvarende anvendelse på disse gjerder.

Overgangsbestemmelser for en del av Hatfjelldal herred.

§ 23.

I den del av Hatfjelldal herred, som konvensjonens § 32 beskriver, skal lapper tilhørende Vapstens lappeby i Västerbottens län ha adgang til å la sine ren beite i månedene juli og august i årene 1923, 1924 og 1925 innen en avstand fra riksgrensen av femten kilometer.

§ 24.

Det i § 23 nevnte område skal utgjøre et renbeitedistrikt.

§ 25.

Med hensyn til den i § 23 nevnte renbeitning skal gjelde de bestemmelser, som inneholdes i loven angående lappene av 2n juni 1883 med senere endringer og tillegg.

§ 26.

Kommer ren tilhørende Vapstens lappeby inn i det i § 24 nevnte renbeitedistrikt i noget av årene 1923, 1924 eller 1925 utenfor juli eller august måneder, skal vedkommende tjenestemann i Norge derom underrette landshøvdingen eller den svenske lappefoged. Blir ikke renen ved deres forføining utdrevet av Norge, skal utdrivning foretas ved den norske lappefogeds forføining og skal omkostningene herved foranlediges erstattet av den svenske stat.

Voldes skade under ovennevnte rens utillatte ophold i renbeitedistriktet, skal den erstattes efter de i ovennevnte lov av 2n juni 1883 for Nordland fylke gjeldende forskrifter, og skal behandlingen av sådant erstatningskrav finne sted efter samme lov.

Adgang til å la ren overskride riksgrensen.

§ 27.

De svenske lapper i de i konvensjonens § 36 nevnte lapper, byer, som om sommeren søker beite for sine ren på den svenske

18 juli.

Nr. 7.

side av riksgrensen, skal ha adgang til på nedenanførte vilkår å la sine ren i juli og august måneder overskride riksgrensen og opholde sig i de i samme paragraf beskrevne områder i Norge, idet hver lappébys ren dog alene tillates å overskride riksgrensen, hvor denne berører lappebyens område i Sverige.

§ 28.

På den i § 27 omhandlede renbeitning skal følgende særskilte bestemmelser ha anvendelse:

a. Lappene må ikke flytte inn i området. Dog skal de fornødne voktere følge renen og ha adgang til å opslå vaktelt i området.

b. Renen skal voktes med sådan omsorg, at den ikke gjør skade og at sammenblanding med norske ren såvidt mulig hindres. Skjer sammenblanding, skal de svenske lapper på forlangende yde bistand til, at de norske ren kan fås uskilt.

Innen de svenske ren forlater området, skal de svenske lapper derhos sørge for, at de norske ren, som måtte være kommet blandt deres ren, blir utskilt, og itide varsle de norske reneiere om tid og sted for utskilningen.

c. Skade, som voldes av de svenske lapper eller ren, skal erstattes. Behandlingen av krav på erstatning for sådan skade skal i fornøden utstrekning foregå overensstemmende med de i § 152 inneholdte forskrifter.

3dje kapitel.

Nærmere bestemmelser om de svenske lappers adgang til renbeitning.

Endringer av distriktsgrenser.

§ 29.

Efter overenskomst med landshøvdingen kan fylkesmannen bestemme sådanne mindre endringer i grensene mellem de enkelte renbeitedistrikter, som viser sig å være ønskelige.

Hvilke lapper har adgang til renbeitning.

§ 30.

Adgang til overensstemmende med nærværende lov å la svenske ren beite i Norge har alene nomadiserende lapp.

Som nomadiserende lapp anses alene den person av lappisk herkomst, som til stadighet personlig følger og bevokter sine ren, og som ikke samtidig bruker, hvad der i svensk lovgivning betegnes som hemman eller nybygge, eller bistår dermed.

- 18 juli. Dog skal lapper fra Västerbottens län og Frostvikens norra
 Nr. 7. lappeby i Jämtlands län ha adgang til å la sine ren beite i de
 for dem bestemte områder i Norge, selv om de ved siden av
 rendriften driver jordbruk eller bistår dermed, forutsatt at
 de personlig følger og bevokter sine ren i den tid, sådan beit-
 ning foregår.

Hvilke ren lappene kan ta med sig.

§ 31.

Lapp, som har adgang til å flytte med ren til Norge, kan
 ta med sig, foruten sine egne, sin ektefelles, sine umyndige
 barns og medfølgende tjeneres ren, alene ren tilhørende

a. lapp, som pleier å flytte hit, men som på grunn av om-
 stendighetene et enkelt år er forhindret fra å foreta sådan
 flytning;

b. lapp, som har pleiet å foreta flytning hit, men på grunn
 av alder, sykdom eller fattigdom er ophørt dermed,

c. umyndig barn av lapp som nevnt under ltr. a. og b,

d. uskiftet dødsbo etter lapp, som har pleiet å flytte hit;
 retten til å medta sådanne ren gjelder kun i fem år fra døds-
 fallet.

Foranstående bestemmelse skal ha tilsvarende anvendelse
 ved den i § 27 omhandlede renbeitning.

Lappenes anmeldelser. Formenn og næst- formenn.

§ 32.

De lapper, som vil gjøre bruk av sin adgang til å flytte
 med ren til Norge, skal innen utløpet av januar måned anmelde
 dette for den svenske lappefoged. Anmeldelsen skal derhos
 inneholde oppgave over:

a. Anmelderens og medfølgende husfolks og renvokteres
 navn og alder og hvilken lappeby han tilhører;

b. for hvilke andre personer anmelderen har ren til be-
 voktning;

c. det antall ren, som aktes medført for hver enkelt per-
 sons vedkommende;

d. de renmerker, hver av dem benytter; er sådan oppgave
 engang gitt, behøver ved senere anmeldelser alene mulige en-
 dringer å oppgis;

e. det renbeitedistrikt, hvor beitningen skal foregå.

I anmeldelser, som gjelder Troms fylke, heri innbefattet
 de i § 2 nevnte deler av Ankenes herred, skal der meddeles op-

18 juli.

Nr. 7.

gave om, hvorvidt renbeitningen skal foregå alene i sommer-distrikt eller også i vårdistrikt. I siste tilfelle oppgis de særskilte distrikters navn og antallet av de ren, som skal beite i hvert av dem.

Lapp, som vil holde melkeget i det østre område i Troms fylke, skal dessuten avgi opgave efter § 73.

§ 33.

For hvert renbeitedistrikt skal de dertil anmeldte lapper innen utgangen av februar måned av sin midte velge en formann og en næstformann.

For Troms fylke skal formenn og næstformenn velges særskilt for vårdistriktene og særskilt for sommerdistriktene. Når et vårdistrikt og et sommerdistrikt har samme grenser og der til det siste ikke er anmeldt andre lapper enn til det første, skal der alene velges en formann og en næstformann.

§ 34.

Når fylkesmannen overensstemmende med konvensjonens § 41 har mottatt fra landshøvdingen fortegnelse over de anmeldte lapper med de foran nevnte opgaver og underretning om, hvem der er beskikket til formenn og næstformenn, skal han sende fornødne utdrag til lappefogden, lensmennene og mulige andre takstbestyrere.

§ 35.

Avgir lapp anmeldelse så sent, at den ikke kan medtas på landshøvdingens fortegnelse, har han ikke adgang til i det pågjeldende år å flytte inn med sine ren eller la dem medfølge innflyttende lapp.

Henvisning til annet renbeitedistrikt.

§ 36.

Efter overenskomst med landshøvdingen kan fylkesmannen henvise anmeldt lapp med de anmeldte ren til et annet renbeitedistrikt innen fylket. Bestemmelse om sådan henvisning må gjennom landshøvdingen i betimelig tid meddeles vedkommende lapp.

Nærværende forskrift har ikke anvendelse på lapp, som har bygselkontrakt.

Formannens og næstformannens myndighet og plikter.

§ 37.

Formannen har myndighet til å gi renbeitedistriktets lapper de pålegg og av dem kreve den bistand, som han måtte finne

18 juli. fornøden, for at han skal kunne vareta de ham i nærværende
Nr. 7. lov pålagte plikter.

Det tilkommer derhos formannen med hensyn til ansvar for skade ved ren å handle på vegne av renbeitedistriktets lapper og derunder også å inngå forlik om erleggelse av erstatning og omkostninger.

§ 38.

Det påligger formannen

a. å innfinne sig i sitt renbeitedistrikt senest til samme tid som de dit først ankommende lapper eller, om han er formann i sommerdistrikt, og nogen av de til dette anmeldte lapper allerede fra våren av opholder sig der, senest samtidig med de lapper, som først innflytter fra sommeren av,

b. å forbli i distriktet, inntil lappene har fraflyttet dette,

c. straks ved sin ankomst til distriktet og senest innen otte dager å forevise sin besikkelse for den eller de takstbestyrere, innen hvis bestillingskrets renbeitedistriktet er beliggende, og å underrette takstbestyreren eller takstbestyrerne om, hvor han har tatt ophold i distriktet,

d. i de renbeitedistrikter, hvor fylkesmannen finner det påkrevet, å opgi til lensmannen for videre bekjentgjørelse ett eller flere bekvemt beliggende steder i renbeitedistriktet, hvor der skal være stasjonert revoktere, til hvem melding om omstreifende og skadegjørende ren kan skje,

e. straks å underrette takstbestyreren eller takstbestyrerne, når han skifter opholdssted innen distriktet, og når han forlater dette,

f. såvidt mulig til enhver tid å holde sig underrettet om forkynnelser,

g. å holde sig underrettet om de til distriktet hørende lappers opholdssteder,

h. å søke oplyst, om der i renbeitedistriktet er lapper og ren uten berettigelse, og om der er inkommet flere ren enn efter konvensjonen tillatt, samt i tilfelle å anmelde sådant,

i. å søke oplyst, ved hvis ren opgitt skade er voldt,

j. å innfinne sig ved takstforretninger og erstatnings-søksmål og å yde lappefogden den bistand, som denne på tjenestens vegne med føie kan kreve,

k. å påse, at de gjeldende bestemmelser om revoktning og renbeitning overholdes, og hos lensmannen eller lappeopsynet å anmelde overtredelse samt å treffe sådanne forføyninger, som er påkrevet til fremme av forsvarlig og velordnet rendrift og til forebyggelse av skade og ulempe for de fastboende, såsom å tilse, at voktere utsendes og stasjoneres på bestemte

steder, at bortløpne ren tilbakeføres, og at de fastsatte flytteveier følges, 18 juli.
Nr. 7.

1. iøvrig å foreta det, som efter nærværende lov påligger ham.

§ 39.

Næstformannen skal gjøre tjeneste som formann, når den-
ne er forhindret fra å utføre tjenesten.

Formannen kan derhos for enkelte tilfeller overdra til
næstformannen å gjøre tjeneste som formann.

At næstformannen er blitt behandlet eller har gjort tje-
neste som formann, i noget tilfelle, hvor han ikke efter foran-
stående hadde beføielse dertil, har dog ikke nogen innflydelse
på forføiningens gyldighet.

De i § 38 litr. d, f, h, i, j, k og l inneholdte påbud gjelder
næstformannen, alene når han gjør tjeneste som formann. Iøv-
rig har nevnte § anvendelse også på næstformannen.

Lappenes plikt til å følgesin ren.

§ 40.

Lapp, som har anmeldt sig til innflytning i Norge, skal
samtidig med renen innflytte i riket og i det renbeitedistrikt,
hvortil han har anmeldt sig, og forbli der, så lenge renen bei-
ter der, forsåvidt ikke sykdom eller presserende forretninger
nødvendiggjør hans fravær.

Gjelder anmeldelsen et renbeitedistrikt, som sammen med
tilgrensende svensk trakt skal utgjøre et felles beiteområde, er
den anmeldte pliktig til på nysnevnte måte å opholde sig innen
den norske eller den svenske del av beiteområdet.

Flytning.

§ 41.

Flytning med ren skal foregå uten unødig ophold.

På vanlig hvileplass, som i behodd trakt finnes på flytte-
vei, kan lappene raste med renen inntil to døgn. Efter 15 juni
må dog ophold på hvileplass i eller i nærheten av furuskog
ikke være av lengere varighet enn ett døgn.

§ 42.

For skade, som ren volder på flyttevei, skal erstatning ikke
erlegges, medmindre skaden er voldt ved, at lappene uten nød-
vendighet har latt renen spre sig.

18 juli.
Nr. 7.

§ 43.

Når beite-, vær- eller sneforhold eller mørke måtte gjøre det nødvendig å fravike flyttevei, skal lappene ta vei der hvor minst skade volderes.

§ 44.

Lappene må ikke hindres i benyttelsen av tillatt flyttevei. Stenges sådan vei, skal fylkesmannen foranledige den igjen åpnet.

Er stengsel opført over flyttevei, skal der anbringes led, som let kan åpnes og har den for flytningen tilstrekkelige bredde.

Twist om ledets anbringelse og bredde avgjøres av fylkesmannen, efterat han har gitt landshøvdingen anledning til å uttale sig.

Det påligger de lapper, som har åpnet led, efter avbenyttelsen av ledet å lukke det.

§ 45.

Begjærer grunnens eier eller bruker flyttevei omlagt og skaffer annen tjenlig flyttevei, kan fylkesmannen efter å ha innhentet landshøvdingens uttalelse tillate omleggingen, når denne ikke er til vesentlig ulempe for lappene.

Fylkesmannen kan efter overenskomst med landshøvdingen også uten sådan begjæring beslutte flyttevei omlagt, når omleggingen er særlig ønskelig og ikke til vesentlig uleilighet for lappene. Grunnens eier er pliktig til å avstå til staten den for omleggingen fornødne grunn mot erstatning av den norske statskasse. Erstatningens størrelse bestemmes i mangel av overenskomst ved skjønn, som avgis av lensmannen og to menn opnevnt av underdommeren med iakttagelse av § 19 i lov om lagrettesmenn av 28 august 1854. Varsel gis som ved innkallelse til forlikskommisjonen. Overskjønn må forlanges innen 4 uker og fremmes av sorenskriveren og 4 menn, hvilke siste, hvis det forlanges av nogen vedkommende, opnevnes i henhold til ovennevnte lövs § 24.

Overskjønnet betales av den av partene, som det går imot; hvem dette er, avgjøres av overskjønsmennene.

§ 46.

Når lappene bruker ren for flytning av sine eiendeler (flytter med raidde), skal de, selv om dette skjer uten forbindelse med hjordens flytning, overensstemmende med § 42 være fri for erstatningsplikt, såfremt de følger tillatt flyttevei eller annen vei, som pleier anvendes for raiddeflytning.

Hvad der er bestemt i §§ 44 og 45, skal også gjelde for 18 juli.
raiddevei, som ikke faller sammen med renflyttevei. Nr. 7.

Bevoktning av renen.

§ 47.

Lappene skal under flytningen til og fra Norge og under opholdet der holde renen under bevoktning, så den ikke volder skade eller kommer inn i annet renbeitedistrikt enn det, hvor igjennem flytteveien går, eller inn på område, hvor svensk renbeitning overhodet er forbudt.

Under flytning skal renen dag og natt følges av mannskap for renens bevoktning.

Under ophold underveis på hvile- eller beiteplass skal renen likeledes stedse følges av voktere, som har å påse, at hjorden ikke unødig sprer sig.

Såvidt mulig skal renvokterne påse, at der ikke blir efterlatt ren under flytningen. Skjer dette allikevel, skal det straks meldes til formannen, som snarest mulig har å treffe foranstaltninger til å få de efterlatte ren innsamlet og tilbakeført til hjorden.

Ved flytning nedenfor skoggrensen i bebygget trakt skal renen alltid holdes samlet.

Under flytning om våren må renen ikke slippes, førenn hjorden er kommet frem til den beitetrakt, som lappene først skal benytte.

§ 48.

Under opholdet i renbeitedistriktet skal et tilstrekkelig antall renvoktere alltid være i virksomhet. Bevoktningen skal foregå ved gjetning og jevnlig sammendrivning av hjorden eller ved utsettelse av faste vaktposter på dertil egnede steder i forbindelse med utsendelse og avløsning av vaktmannskap, som følger renens bevegelser. Senest den 5 august skal lappene i ethvert tilfelle, av hensyn til den forestående høstflytning, begynne jevnlig å drive renen sammen i hjord.

§ 49.

Efter overenskomst med landshøvdingen kan fylkesmannen fastsette nærmere regler for bevoktningen i renbeitedistriktene.

Lappernes adgang til å tatrevirke.

§ 50.

I de renbeitedistrikter, hvor lappene lovlig flytter inn med ren, kan de overensstemmende med nedenstående forskrif-

18 juli. ter ta til eget bruk løvtrær, busker, selvtørrede bartrær, ned-
 Nr. 7. falne kvister og grener, stubber og tørt vindfall i den ut-
 strekning, sådant virke er nødvendig for dem, til

- a. brensel,
- b. gammer (kåter),
- c. boder (bur) og stillinger for opbevaring av løsøre og matvarer,
- d. teltstenger, bohaver og redskaper og
- e. gjerder for melkning, merkning og utskilning av ren (ringgjerdar).

§ 51.

Efter forslag av det offentlige skogvesen kan fylkesmannen for begrenset tidsrum forby, at voksende løvtrær, bjørkebusker og olderbusker tas på områder, hvor åvirkning øiensynlig kan medføre fare for skogens bevarelse eller foryngelse. Dog må ved sådant forbud iakttas, at ikke utnyttelsen av tillatt beiteområde derigjennem vanskeliggjøres i vesentlig grad. Herom skal landshøvdingen gis anledning til å uttale sig, før beslutning fattes.

§ 52.

Voksende løvtrær, bjørkebusker og olderbusker må kun tas efter utvisning. Dog kan sådant trevirke tas uten utvisning

- a. til bohaver og redskaper,
- b. til brensel, teltstenger og stillinger ved rast under rengjening og ved rast og nødtvungne ophold av kort varighet under flytning samt enn videre under ophold paa ny liggeplass (tilholdssted), dog således at i sistnevnte tilfelle utvisning skal begjæres senest tredje dag efter ankomsten,
- c. til mindre reparasjoner av ringgjerdar, når sådanne på grunn av uforutsette omstendigheter må skje uten ophold, og
- d. såfremt utvisning ikke er foretatt til den bestemte tid og senest ti dager, efterat begjæring derom er mottatt av den, som skal foreta utvisningen.

Åvirkning uten utvisning må dog ikke foregå, hvis der på stedet finnes for øiemedet tjenlig virke av selvtørrede trær, nedfalne kvister og grener, hugstbare stubber, tørt vindfall eller ener- og vidjebusker. I de i litr. b nevnte tilfeller er åvirkning uten utvisning heller ikke tillatt, når rasten eller opholdet finner sted på eller i nærheten av nogen liggeplass (tilholdssted) eller noget bevoktningssted, som jevnlig av vedkommende lapper benyttes som sådant.

§ 53.

18 juli.
Nr. 7.

Formannen skal før utgangen av august måned på lappenes vegne begjære utvist det for det kommende år nødvendige trevirke av voksende løvtrær, bjørkebusker og olderbusker til nye ringgjerder, gammer og opbevaringsbur. Er begjæringen ikke fremsatt innen denne tid, kan utvisning av sådant trevirke til bruk i det efterfølgende år alene skje, når forholdene gjør det nødvendig for lappene å erholde trevirket og det er anbefalt av den norske lappefoged.

I de tilfeller, hvor utvisningen efter § 52 forøvrig er fornøden, kan vedkommende lapp eller formannen på hans vegne når som helst begjære utvist det nødvendige trevirke. Sådanne begjæring bør såvidt mulig omfatte utvisning av alt, rekvirenten behøver samme år.

§ 54.

Utvisning i statens skog begjæres hos vedkommende skogbetjent og i privat skog hos eieren eller hans stedfortreder.

Begjæringen skal inneholde opplysning om den tid, da rekvirenten ønsker, at forretningen skal foregå, og om det sted, hvor han ønsker å få virket utvist, samt om mengden av virket og hvortil dette skal benyttes.

§ 55.

Utvisningen foretas, for såvidt angår statens skog, av skogbetjenten og, for såvidt angår privat skog, av skogeieren eller, hvis denne så ønsker, av en skogbetjent, såfremt det offentlige måtte ha ansatt sådan i dette øiemed. Utvisningen skal finne sted til tid og sted som skogbetjenten eller skogeieren bestemmer. Dog må den foretas snarest mulig og senest ti dager efter begjæringens mottagelse. Om tid og sted for utvisningen blir rekvirenten å meddele betimelig underretning.

Opstår der ved utvisning, som foretas av skogeieren, uenighet mellom partene, kan rekvirenten forlange utvisningen foretatt av den offentlige skogbetjent, som fylkesmannen har bemyndiget dertil.

For foretagelse av utvisning erlegges ikke betaling.

§ 56.

Den, som har begjært utvisning, plikter personlig eller ved stedfortreder å møte til berammet tid og sted.

Undlater rekvirenten å la møte, skal han betale utgiftene ved den av skogbetjenten eller eieren foretatte reise. Forretningen omberammes med fornødent varsel. Rekvirenten er uberettiget til åvirkning, inntil utvisningen har funnet sted.

18 juli.

Nr. 7.

§ 57.

For utvisning gjelder følgende bestemmelser:

- a. Utvisningen skal skje under hensyn til skogens bevarelse og foryngelse.
- b. Utvisningen skal gis på bekvemt sted for lappene.
- c. Voksende løvtrær, bjørkebusker og olderbusker må ikke utvises, hvis der i nærheten finnes for øiemedet tjenlig virke av selvtørrede trær, nedfalne kvister og grener, hugstbare stubber, tørt vindfall eller ener- og vidjebusker. Av voksende trær skal først og fremst utvises ueveksterlige og utvoksede.
- d. Utvisningen må ikke skje således, at den fører til snauhugst. Dette gjelder dog ikke tomter, hvor ringgjerdar skal oppføres.

§ 58.

Ved den åvirkning, som er tillatt uten utvisning, gjelder følgende bestemmelser:

- a. Åvirkningen må ikke utøves på sådan måte, at skogens bevarelse eller foryngelse settes i fare. Dette påbud skal særskilt iakttas i skogbåndet, hvorved forstås det nedenfor skoggrensen liggende skogbelte, med en bredde av et hundre meter, hvor skogen er tett, og større bredde, op til to hundre meter, hvor den er tynnere.
- b. Av voksende trær skal først og fremst åvirkes ueveksterlige og utvoksede.
- c. Snauhugst må ikke i noget tilfelle finne sted.

§ 59.

Ved felning av løvtrær skal høiden av den gjenstående stubbe ikke være over femten cm., regnet fra øverste rotgren, medmindre skare gjør det nødvendig å sette igjen en større del av stammen. Avhugget skal såvidt mulig gjøres skrått og jevnt. Stubbens bark og never samt rot og stubbeskudd må ikke skades.

§ 60.

Løvtrær, som ikke innen en måned skal benyttes til brensel, skal slinnes (barkes) umiddelbart efter felningen og legges op slik, at de tørker.

§ 61.

Lappene må ikke syre, bark- eller neverflekke eller på annen måte beskadige voksende trær eller busker, medmindre disse er utvist og senere anvendes som forutsatt ved utvisningen. Uten hinder av dette forbud kan dog barken av vidjer tas til garvning av skinn.

Forsåvidt bark til garvning eller never til tekning av gammer ikke erholdes i tilstrekkelig mengde av trær, som utvises i annet øiemed, har lappene rett til særskilt utvisning til fyldestgjørelse av behovet. Lappene er dog forpliktet til etter avbarkningen å innsamle og utnytte trærne til brensel eller virke for annet husbehov.

18 juli.
Nr. 7.

§ 62.

For trevirke i statens skog erlegges ingen betaling.

Derimot betales for trevirke i privat skog. Dog kan selv-tørrede og vindfelte løvtrær, nedfalne kvister og grener, stubber samt ener- og vidjebusker tas uten betaling.

I betimelig tid innen flytningen fra renbeitedistriktet skal lappene opgi for skogeieren, hvad de har tatt av trevirke, som skal betales, og med ham istandbringe oppgjør.

§ 63.

I mangel av mindelig overenskomst om betaling efter § 62 bestemmes denne ved skjønn av lensmannen eller den fylkesmannen bemyndiger dertil og to menn.

Bestyreren opnevner mennene blandt de personer, som ifølge nærværende lov skal tilkalles for taksering av skade voldt av ren. Bestyreren og mennene har samme godtgjørelse som bestemt for takstforretninger i anledning av sådan skade.

Bestyreren tilsir mennene og innkaller partene med varsel som for forlikskommissjonen bestemt.

Skjønnnet bestemmer også, hvilken av partene, den ene eller begge, skal betale omkostningene.

Skjønnnet og bestemmelsen om omkostningene er ikke gjenstand for overskjønn eller påanke.

§ 64.

De beløp, som lappene skal betale for trevirke efter skriftlig overenskomst eller efter skjønn i henhold til § 63 og for omkostninger efter samme §, skal, hvis de ikke er erlagt til den berettigede, foranlediges betalt på samme måte som i § 120 bestemt.

Det samme gjelder de utgifter, som skal betales efter § 56.

§ 65.

Trevirke, som av lappene lovlig er benyttet på deres oppholdssteder til gjerder, gammer, teltstenger eller til lignende varige innretninger, eller som av dem er sammenlagt til fremtidig anvendelse, må ikke av grunnens eier eller bruker bort-

18 juli. føres eller gjøres utjenlig for lappene uten disses samtykke.

Nr. 7. Overtredes dette forbud, kan lappene istedenfor det borttatte eller utjenliggjorte trevirke uten utvisning ta også voksende løvtrær, bjørkebusker og olderbusker.

§ 66.

Når fylkesmannen i særskilte tilfeller finner, at benyttelsen av lappenes faste hvileplasser eller liggeplasser (tilholdssteder) øiensynlig medfører fare for skogens bevarelse eller foryngelse, kan han forby deres videre benyttelse. Dog skal dette ikke skje, hvis flytning på tillatt flyttevei eller utnyttelsen av tillatt beiteområde derigjennem vanskeliggjøres i vesentlig grad. Landshøvdingen skal gis anledning til å uttale sig herom, før beslutning fattes.

§ 67.

Det er forbudt lappene å ha liggeplass (tilholdssted) i furuskog efter den 15 juni.

§ 68.

I statens skog kan lappene alene opføre ringgjerder på sted, som er dem anvist av vedkommende skogbetjent, og i privat skog alene på sted, som er dem anvist av eieren eller hans stedfortreder, eller, hvis eieren så ønsker, av en skogbetjent, forsåvidt det offentlige måtte ha ansatt sådan i dette øiemed. Lappene kan forlange skogbetjentens avgjørelse herom forelagt den norske lappfoged. Denne har også å bestemme stedet for ringgjerde, når eieren eller hans stedfortreder undlater å meddele begjært beskjed herom, eller lappene ikke nøier sig med den anvisning, som er meddelt av ham.

Tomt for ringgjerde må ikke være større enn et hundre meter i lengde eller bredde. Flere tomter må ikke ligge umiddelbart til hverandre. Mellem hver tomt skal der være et skogbevokset belte av minst et hundre meters bredde.

Fylkesmannen kan efter overenskomst med landshøvdingen påby, at der i visse tilfeller eller innen visse områder til ringgjerder helt eller delvis anvendes annet materiale enn trevirke.

§ 69.

Under den renbeitning, som omhandles i § 27, må de svenske lapper i vedkommende områder alene ta trevirke til brensel, stillinger for opbevaring av løsøre og matvarer og teltstenger for vaktelt. Til brensel må alene tas selvtørrede

trær, nedfalne kvister og grener, stubber, tørt vindfall og ener- og vidjebusker. Til teltstenger må alene anvendes løvtrær. 18 juli. Nr. 7.

Bestemmelsene i §§ 58, 59, 60, 61 første ledd, 62, 63, 64 og 65 har i fornøden utstrekning tilsvarende anvendelse.

Opførelse av gjerder er forbudt.

§ 70.

Lappene plikter under bruk av ild å iaktta følgende:

a. Ild må ikke opgjøres på sådanne steder eller under sådanne omstendigheter, at fare for skogbrand oppstår.

b. Ild, som er opgjort i skog eller mark, må ikke forlates, føre enn den er fullstendig slukket.

c. Er der opstått ild i bunndekket eller i skogen, skal lappene gjøre, hvad der står i deres makt for å få den slukket. Kan de ikke selv slukke ilden, skal de uopholdelig tilkalle fornøden hjelp.

Hvis der av vedkommende norske myndigheter for noget område utferdiges bestemmelser for å hindre skogbrand, kan disse bestemmelser anvendes også på svenske lapper innen området, forsåvidt bestemmelsen ikke undtar norske lapper.

Lappenes adgang til jakt og fiske.

§ 71.

I den tid av året, da de svenske lapper med hjemmel i nærørende lov opholder sig med ren i Norge, er de berettiget til der å drive jakt og fiske i statens almenninger, umatrikulerte skoger og høifjellsstrekninger, like med landets egne borgere under iakttagelse av de for disse til enhver tid gjeldende bestemmelser.

Lappene må dog alene drive jakt og fiske til husbehov under opholdet i Norge.

Forsåvidt lovgivningen gir de borgere, som er bosatt i det herred eller den bygd eller grend, hvor almenningen, skogen eller høifjellsstrækningen er beliggende, en jakt- eller fiskerett, som ikke tilstås landets øvrige borgere, har lappene rett til å drive jakt og fiske like med de førstnevnte.

Skulde adgang til jakt eller fiske være betinget av løsning av kort eller erleggelse av avgift, har sådanne bestemmelser ikke anvendelse på lappene.

I det østre område i Troms fylke, som er beskrevet i konvensjonens § 85, må lappenes adgang til fiske til husbehov ikke innskrenkes ved bortforpaktning av elv eller vann, medmindre bortforpaktningen skjer i fredningsøiemed overensstemmende med de forskrifter, som herom til enhver tid er gjeldende.

18 juli. Forbud mot på norsk grunn å opføre bygninger
Nr. 7. og gjerdar.

§ 72.

Svenske lapper må på norsk grunn ikke opføre eller la opføre andre bygninger enn gammer (kåter) og bodre (bur) for opbevaring av løsøre og matvarer eller andre gjerdar enn sådanne, som er nødvendige for melkning, merkning og utskilning av ren.

Forbud mot på norsk grunn å holde andre dyr enn ren og hund.

§ 73.

Svenske lapper må på norsk grunn ikke holde andre dyr enn ren og hund. Dog skal det være dem tillatt under deres lovlige opphold i Troms fylke å holde melkegjeter i det østre område på nedennevnte vilkår, såfremt der ikke er bekvem adgang til å kjøpe den fornødne melk:

a. Tillatelsen gjelder alene familieforsørger, som har barn under femten år, der medfølger på flytningen.

b. Sådanne familieforsørger må alene ha en melkegjet, såfremt han har et barn under femten år, og to gjeter, såfremt han har flere barn under denne alder.

c. Lapp, som vil gjøre bruk av denne tillatelse, må i sin anmeldelse underrette herom og opplyse, hvor mange barn han har med seg og hvor gamle de er.

d. Al skade, som gjetene volder, skal erstattes av besidderen. Opholder flere besiddere av gjeter seg på samme sted, er de alle for en og en for alle ansvarlige for skaden.

e. Med hensyn til krav på erstatning for skade voldt av gjeter, finner i fornøden utstrekning de bestemmelser tilsvarende anvendelse, som efter nærværende lov gjelder krav på erstatning for skade ved ren. Dog har bestemmelsene om formannens innkallelse til takstforretning eller domstol i sak angående skade ved ren ikke anvendelse, idet i sak angående skade voldt av gjet dennes besidder blir å innkalle. Rettes erstatningsansvaret mot flere, innkalles disse.

Heller ikke har lovens bestemmelse om to besiktelser i visse tilfeller av skade voldt av ren i Troms fylke anvendelse.

f. Erstatningsbeløp og omkostninger skal foranlediges betalt overensstemmende med forskriftene i § 120.

Lappenes erstatningsansvar for skade voldt 18 juli.
av ren. Nr. 7.

§ 74.

Lappene skal erstatte den skade, som deres ren volder i renbeitedistrikt på

- a. aker og eng, setervoll, multebærland og skog,
- b. slåtteland (herunder innbefattet utengslåtter, myrslåtter, fjellslåtter m. v.) som er innhegnet eller som år om annet har været brukt og brukes til slått og ved hesje- eller stakstenger, grøfter, rydning eller på annen måte tydelig tilkjennegir sig som slått,
- c. avskåren avling på aker, eng, setervoll og på slåtteland som under litr. b nevnt, deriblandt høi i såte, stakk eller hesje,
- d. havnegang, forsåvidt eieren eller brukeren derved kommer til å savne fornødent beite for det i havnegangen beiteende bofe.

§ 75.

For Troms fylke gjøres følgende innskrenkninger i den i § 74 litr. d gitte regel om erstatning for skade på havnegang:

- a. Skade voldt før 15 juni erstattes ikke.
Efter nevnte tid erstattes alene skade, som er voldt
- b. i tidsrummet fra og med 15 til og med 23 juni innenfor en avstand av en halv km. regnet fra den ved gården liggende sammenhengende og regelmessig gjøslede innmark.
- c. i tidsrummet fra og med 24 til og med 30 juni innenfor en avstand av en km. regnet fra nevnte innmark, idet skaden dog ikke erstattes, når den er voldt innenfor en avstand av trehundre meter nedenfor den naturlige skoggrense,
- d. i tidsrummet fra og med 1 til og med 7 juli innenfor en avstand av tre km. fra nevnte innmark.
- e. Skade, som volds efter 7 juli, erstattes uten hensyn til, i hvilken avstand fra innmarken eller setervollen den er voldt, dog med den undtagelse, at mangelen på fornødent beite for bofe, som er på seter, hvis hus ligger fjernere enn seks km. fra gårdens innmark, alene erstattes, såfremt skaden er voldt innenfor en avstand av to km. fra setervollen.
- f. I sommerdistriktene Dividalen og Altevand skal dog bestemmelsene i litr. e ha anvendelse allerede fra og med 24 juni.

§ 76.

De i § 75 inneholdte innskrenkninger i retten til å erholde erstatning for skade på havnegang i Troms fylke utelukker dog ikke erstatning, når beiteadgangen av lappene er benyttet så-

- 18 juli. ledes, at nogen gårdbruker særskilt derved er blitt bebyrdet
Nr. 7. i vesentlig grad, idet skaden i så fall erstattes uten hensyn
til tidspunkt eller avstand.

§ 77.

Lappene er ikke pliktige til å erstatte skade, som renen innenfor det i konvensjonens § 85 beskrevne østre område i Troms fylke måtte volde på aker, eng, setervoll, muldebærland, løvskog, slåtteland, avskåren avling eller havnegang, medmindre skaden skyldes sådant rettsstridig forhold fra lapps side, som at han har revet ned gjerde eller hesje. Heller ikke skal erstattes skade voldt i nevnte område av ren på barskog før 15 juni, medmindre den skyldes sådant rettsstridig forhold som nys nevnt.

§ 78.

Bestemmelsen i § 77 er ikke til hinder for, at den norske stat og private til enhver tid utnytter og beskytter ved innhegning eller vakthold såvel nu bestående bruk og bruksrettigheter av enhver art som sådanne, som senere måtte bli optatt.

§ 79.

For skade, som volder av ren innen et renbeitedistrikt, skal de til dette anmeldte lapper være ansvarlige i fellesskap.

§ 80.

Bestemmelsen i § 79 skal ikke ha anvendelse med hensyn til skade, som i mai eller juni volder

a. innen en til renbeitedistriktet Tamok hørende trakt med de i konvensjonens § 88 litr. a. beskrevne grenser,

b. innen en trakt i renbeitedistriktet Markusfjellet med de i konvensjonens § 88 litr. b. beskrevne grenser.

For skade, som i nevnte tid volder innen den i litr. a. omhandlede trakt, skal istedenfor de lapper, som har anmeldt sig til renbeitedistriktet Tamok, de lapper i fellesskap være ansvarlige, som har anmeldt sig til renbeitedistriktene Lakselvdalen, Andersdalen og Tromsdalen. Formannen i renbeitedistriktet Lakselvdalen skal med hensyn til erstatningskrav for sådan skade gjøre tjeneste som formann for alle de anførte lapper på samme måte som en formann i et renbeitedistrikt, hvor skade er voldt.

For skade, som i samme tid volder innen den i litr. b. omhandlede trakt, skal de lapper i fellesskap være ansvarlige, som har anmeldt sig til renbeitedistriktene Lyngsdalen, Ren-

dalen, Lakselvdalen og Stormheimen, idet lappene i sistnevnte 18 juli distrikt dog ikke skal delta i ansvaret for skade voldt før 15 Nr. 7. juni. Formannen i renbeitedistriktet Lyngsdalen skal på samme måte som nys nevnt gjøre tjeneste som formann for de anførte lapper.

§ 81.

For skade, som i tiden fra og med 1 mai til og med 14 juni er voldt av ren i den del av renbeitedistriktet Salvas-skaret, hvor i nevnte tid innflytning med ren ikke må finne sted, skal de lapper, som er anmeldt til distriktene Liveltskaret og Snørken, svare i fellesskap, og som formann med hensyn til erstatningskrav for sådan skade skal formannen i Liveltskaret gjøre tjeneste.

§ 82.

For skade, som i tiden fra og med 1 mai til og med 14 juni er voldt av ren i den del av renbeitedistriktet Stordalen, hvor i nevnte tid innflytning med ren ikke må finne sted, skal de lapper, som er anmeldt til distriktene Stormyrbotn og Gratang, svare i fellesskap, og som formann med hensyn til erstatningskrav for sådan skade skal formannen i Stormyrbotn gjøre tjeneste.

Takstmenn og takstforretning.

§ 83.

Den, som vil kreve erstatning for skade voldt av ren, må begjære takstforretning avholdt. Begjæringen fremsettes, skriftlig eller muntlig, for lensmannen eller annen av fylkesmannen ansatt takstbestyrer. Fremsettes den muntlig, skal takstbestyreren nedtegne den.

Takstbestyreren bør påse, at begjæringen inneholder opplysning om, hvor og når skaden er voldt og hvori den består.

§ 84.

Takstforretningen skal avholdes snarest mulig. Takstbestyreren bestemmer tid og sted for forretningen og tilsir til å delta i denne to menn av det i lov av 28 august 1854 § 18 omhandlede utvalg eller, hvis sådanne menn ikke kan fås tilstede til den fastsatte tid, av det almindelige lagrettes-(retsvidne-) manntall. Dog bør skadelidtes naboer såvidt mulig ikke tilsis. Det samme gjelder personer, på hvis eiendom renskadetakster ofte pleier holdes.

De tilsagte menn skal såvidt mulig gjøre tjeneste ved alle de forretninger, som måtte avholdes i umiddelbar rekkefølge i samme trakt.

18 juli.

Nr. 7.

§ 85.

Takstbestyreren innkaller formannen til forretningen. I Innkallelsen skal inntas innholdet av takstbegjæringen og en henstillen til formannen om å søke forlik inngått med skadelidte eller å henskyte saken under voldgift.

Innkallelsen skal forkynnes for formannen og gjenpart av innkallelsen sendes skadelidte.

§ 86.

Når lovlig forkynnelse har funnet sted, blir takstforretningen å avholde, selv om formannen ikke møter. I dette tilfelle bør takstbestyreren og takstmennene ha sin oppmerksomhet særlig henvendt på, at den fraværende ikke forurettes.

§ 87.

Enhver, som er tilstede, hvor takstforretning holdes, er pliktig til å gi forklaring om alt, som er ham bekjent og som kan tjene til opplysning i saken. Vedkommende står for innholdet av sin forklaring til ansvar, som om den var avgitt for retten.

§ 88.

Takstbestyreren skal ved forretningens begynnelse foreholde takstmennene deres plikter og ansvar og protokollere, at så er skjedd.

Takstbestyreren skal såvidt mulig innhente og innta i protokollen opplysninger om de omstendigheter, som efter nærværende lov har innflydelse på erstatningsspørsmålet, såsom om når skaden antas voldt, om skadens oprindelse og omfang, stedets beliggenhet og beskaffenhet og om det antagelige antall av de skadegjørende ren. Er der grunn til å anta, at skaden helt eller delvis er voldt av ren, som ikke tilhører renbeitedistriktet, skal takstbestyreren under forretningen søke opplyst dette forhold og hvem der eier de fremmede ren. Når skaden er voldt på havnegang, skal der gis opplysning om utstrekningen og beskaffenheten av gårdens havnegang samt om antallet av gårdens kreaturer.

§ 89.

Ved skadetaksten skal tas i betraktning markens beskaffenhet og fruktbarhet og avlingens godhet og hvorvidt bofe måtte ha bidratt til skaden.

Gjelder skaden havnegang, skal der tas nøie hensyn til de omstendigheter, som efter nærværende lov har innflydelse på erstatningsspørsmålet, så at den omstendighet, at ren har

opholdt sig i havnegangen, i og for sig ikke betraktes som medførende forpliktelse til å betale skadeserstatning. 18 juli.
Nr. 7.

§ 90.

Taksten avgis av takstbestyreren og takstmennene. De skal til protokollen avgi erklæring på ære og samvittighet om, at taksten er satt etter overbevisning og beste skjønn.

§ 91.

Finner takstbestyreren og takstmennene, at der er voldt skade, som efter nærværende lov skal erstattes, skal takstforretningen avsluttes med beslutning om, at lappene i renbeitedistriktet eller i de i §§ 80—82 nevnte tilfeller lappene i de der anførte renbeitedistrikter tilpliktes i fellesskap å betale skadelidte det beløp, hvortil skaden er taksert, og i tilfelle omkostningene.

§ 92.

Er der meningsforskjell ved nogen avgjørelse under takstforretningen, gjør flertallet utslaget. Er der ikke flertall for nogen av meningene, er takstbestyrerens stemme avgjørende.

§ 93.

Inngår partene, innen takstbestyreren forlater stedet, forlik eller avtale om voldgift, blir forliket eller avtalen å innføre i protokollen med partenes og bestyrerens underskrifter.

§ 94.

Takstbestyreren skal la takstforretningens utfall forkynne for formannen og for skadelidte, om mulig innen forretningens avslutning. Det skal tilføres protokollen, hvorvidt så er skjedd.

§ 95.

Når takstforretningen er vedtatt av partene eller fristen for begjæring om dens prøvelse ved domstol eller om anke er utløpet, uten at sådan begjæring er innkommet, sender takstbestyreren forretningen til fylkesmannen med opgave over de omkostninger, som er påført det offentlige.

§ 96.

For Troms fylke kommer ovenstående bestemmelser om takstmenn og takstforretning alene til anvendelse med nedennevnte avvikelser:

a. Til å takserer skade voldt av ren skal der i de herreder, hvor svenske lapper har adgang til å la ren beite, være

18 juli. et utvalg av så mange særskilte takstmenn, som fylkesmannen Nr. 7. bestemmer. Antallet må ikke være større enn efter omstendighetene påkrevet.

Fylkesmannen har dog adgang til å bestemme, at sådant utvalg ikke skal opprettes for alle de nevnte herreder, men at det for et herred opprettede utvalg skal gjøre tjeneste i ett eller flere av de andre herreder.

For de deler av Ankenes herred i Nordland fylke, som nevnes i § 2, skal det utvalg i Troms fylke gjøre tjeneste, som dettes fylkesmann bestemmer.

b. Innen juni måneds utgang skal formannskapet istandbringe forslag på et så stort antall takstmenn som av fylkesmannen fastsatt for herredet.

I forslaget må alene medtas personer, som har fylt fem og tyve år, er vederheftige og valgbare ved kommunale valg, har tilstrekkelig kjennskap til det norske sprog og er fortrolige med jordbruk.

Personer, på hvis eiendom renskadetakster ofte pleier avholdes, bør såvidt mulig ikke medtas.

c. Snarest mulig og senest innen 15 juli sender formannskapet forslaget til fylkesmannen, som snarest sender det til landshøvdingen, for at denne kan gi vedkommende lapper adgang til å bli kjent med forslaget og til å avgi forslag på et lignende eller mindre antall menn, hvilke i tilfelle må ha de foran nevnte egenskaper.

d. Fylkesmannen bestemmer, efterat han har fått formannskapets forslag tilbake fra landshøvdingen med lappenes forslag, hvilke personer skal være takstmenn. Dog skal alltid medtas de personer, som er foreslått både av formannskapet og av lappene, forsåvidt de besidder de foreskrevne egenskaper.

Innen utgangen av mars måned tilstiller fylkesmannen såvel formannskapet, takstbestyreren og underdommeren som landshøvdingen fortegnelse over de menn, han har valgt til takstmenn.

e. Takstmennene har å gjøre tjeneste i tre år, regnet fra 1 mai i det år, hvori de er valgt.

f. Er der spørsmål om skade på aker, eng, setervoll, slåtteland eller havnegang, og begjæres takstforretning før 7 juli, skal den bestå av to deler, nemlig av den første besiktelse og av den fornyede besiktelse med takst.

Den første besiktelse skal foretas snarest mulig. Den fornyede besiktelse med takst må ikke foretas, før den siden avholdelsen av den første besiktelse er hengått tre uker eller, om denne fant sted i juli måned, fjorten dager. Dog må den ikke i noget tilfelle holdes senere enn 21 juli.

Er takstforretningen begjært senere enn 6 juli eller an-

går den alene skade på annet enn aker, eng, setervoll, slåtte- 18 juli.
land eller havnegang, foretas kun en besiktelse med takst, der Nr. 7.
skal finne sted snarest mulig.

g. Når takstbestyreren har mottatt begjæring om takstforretning, skal han bestemme, når den første besiktelse og når den fornyede besiktelse med takst eller i tilfelle den udelte takstforretning skal avholdes. Han tilsir derhos 2 menn av det av fylkesmannen bestemte utvalg av takstmenn til å besikte og taksere skaden. Mennene tilsis turvis i den orden, hvori de er opført på fylkesmannens fortegnelse. Dog forbigås den, som har lovlig forfall, som er inhabil, som er skadelidtes nabo eller som befinner sig så fjernt fra forretningsstedet, at vedkommendes deltagelse vilde medføre vesentlig større omkostninger enn om en nærmere boende tilsis. Den, som således måtte bli forbigått, tilsis i stedet ved første anledning, når der ikke foreligger nogen sådan grunn som nevnt til vedkommendes forbigåelse.

h. Hvad § 86 bestemmer om takstforretningens avholdelse, selv om formannen ikke møter, har anvendelse på hver av de i litr. f nevnte besiktelser.

i. Ingen av partene har adgang til møte med sakfører under den første besiktelse.

j. Den første besiktelse foretas av takstmennene uten takstbestyrerens nærvær. Takstmennene skal, foruten å besikte skaden, hos skadelidte, vedkommende lapp eller lapper og andre tilstedeværende innhente fornødne opplysninger vedkommende skaden. Takstmennene bør til støtte for sin erindring kortelig nedtegne sine iakttagelser og de erholdte opplysninger.

k. Inngår partene under den første besiktelse forlik, eller voldgir de kravet, bør takstmennene påse, at forliket eller voldgiftsavgjørelsen blir avfattet skriftlig og forsynt med partenes underskrift.

l. Forliket eller voldgiftsavgjørelsen må skadelidte uopholdelig sende til takstbestyreren, som skal innsende dokumentet til fylkesmannen. Innen så skjer, skal takstbestyreren søke avhjulpet formelle mangler ved forliket eller avgjørelsen.

m. Den fornyede besiktelse med takst foretas av de samme takstmenn og av takstbestyreren under dennes ledelse.

Skulde en av takstmennene eller begge ha fått forfall, bør den fornyede besiktelse utsettes en kort tid, såfremt det der ved kan opnås, at forfallet ophører. I motsatt fall må der tilsis en annen eller andre takstmenn.

n. Takstbestyreren skal ved den fornyede besiktelses begynnelse foreholde takstmennene deres plikter og ansvar og protokollere, at så er skjedd. Likeså protokolleres tidspunktet for den første besiktelse.

18 juli.

Nr. 7.

Takstforretningens prøvelse.

§ 97.

Skadelidte og formannen kan begjære takstforretningen prøvet av domstol, forsåvidt angår forretningens taksering av skaden eller dens bedømmelse av beviset for de omstendigheter, som betinger adgangen til erstatning.

Hvis nogen av partene tillike mener, at takstforretningen lider av formelle feil eller at dens utfall helt eller delvis skyldes feilaktig forståelse av nærværende lovs bestemmelse om lappenes erstatningsplikt eller annen feilagtig rettsanvendelse, og påstår han av den grunn forretningen helt eller delvis ophevet eller forandret, må han i begjæringen medta denne anke, som blir å avgjøre av samme domstol, som skal prøve takstforretningen iøvrig.

§ 98.

Fristen for begjæringens fremsettelse er fjorten dager regnet fra den dag da takstforretningen blev forkynt for vedkommende, denne dag ikke medregnet.

Begjæringen må fremsettes skriftlig eller muntlig for takstbestyreren. Fremsettes den muntlig, skal takstbestyreren nedtegne og underskrive den.

Det er nok, at den skriftlige begjæring før fristens utløp er avgitt til den post-, telegraf- eller telefonstasjon, som skal bringe skriftet videre.

I begjæringen må angis, hvad det er vedkommende er misfornøyd med, og i tilfelle hvori den angivelige formfeil eller rettsfeil ved takstforretningen består. Mangler skriftlig begjæring sådan angivelse, skal takstbestyreren søke mangelen avhjulpet.

Takstbestyreren sender snarest mulig begjæringen og takstforretningen med mulige andre dokumenter til fylkesmannen.

§ 99.

Domstolens prøvelse av takstforretningen skal såvidt mulig finne sted samme år, hvori denne blev avholdt.

§ 100.

Domstolen består av vedkommende underdommer og to domsmenn. For Nordland fylke uttar dommeren disse blandt de for vedkommende herred valgte domsmenn i straffesaker overensstemmende med de herom til enhver tid gjeldende bestemmelser. For Troms fylke uttar han domsmenn efter tur blandt de i § 96 litr. a omhandlede takstmenn for det herred, hvor skaden er skjedd, og et av naboherredene, således at en

domsmann tas fra hvert herred. På samme måte uttas to 18 juli.
varamenn. Nr. 7.

§ 101.

Forøvrig kommer i den utstrekning, som er mulig og fornøden, til anvendelse de om offentlige meddomsrettssakers behandling gjeldende forskrifter, således som de nu lyder i loven om rettergangsmåten i straffesaker av 1 juli 1887 med endringslover, dog med følgende avvikelser:

a. Finner fylkesmannen, at begjæringen ikke er fremsatt i rette tid, underretter han vedkommende part om, at sak av denne grunn ikke vil bli fremmet. Fylkesmannens avgjørelse er endelig.

Det samme gjelder, om fylkesmannen finner, at skadelidtes begjæring av annen grunn ikke bør foranledige prøvelse ved domstol. I siste tilfelle har dog skadelidte adgang til å reise erstatningssak mot formannen overensstemmende med de for borgerlige rettstvister gjeldende forskrifter. Behandling ved forlikelseskommisjonen er unødvendig.

b. Forelegg bortfaller.

c. Tiltalebeslutning utferdiges ikke. Fylkesmannen opnevner en sakfører til å føre saken. Denne blir å anlegge i skadelidtes navn mot den på skadetiden tjenstgjørende formann eller i tilfelle næstformann eller, såfremt disse er døde, mot den, som gjør tjeneste som formann på den tid, da saken anlegges.

Den opnevnte sakfører uttar snarest mulig stevning, som han tilstiller dommeren med sakens øvrige dokumenter og med uttalelse om, når og hvor saken antas å burde foretas.

Har formannen sakfører, sender dommeren denne dokumentene, som innen en av dommeren satt frist skal tilbakesendes med angivelse av de bevis, som fra formannens side aktes ført, og med uttalelse om, hvor og når saken antas burde foretas. Har formannen ikke sakfører, undersøker dommeren — om så er ønskelig og bekvemmelig kan skje, efter samråd med formannen, — hvorvidt andre eller flere bevis bør føres under saken.

Dommeren bestemmer derpå tid og sted for sakens foretagelse og tilstiller skadelidtes sakfører stevningen med påtegning herom og sakens øvrige dokumenter tillikemed oppgave over de vidner, som formannens sakfører eller dommeren måtte ønske.

Skadelidtes sakfører besørger stevningen forkynt for formannen og underretter dennes sakfører om tid og sted for sakens foretagelse og innstevner alle vidner, også de av for-

18 juli. mannens sakfører eller dommeren opgitte, samt tilveiebringer Nr. 7. mulige andre opplysninger.

d. Første gang nogen gjør tjeneste som domsmann, skal dommeren foreholde ham de plikter, som påhviler en domsmann, og ta imot hans forsikring om, at han såvel i denne sak som i alle fremtidige saker vil gi vel akt på alt, som forhandles i retten, og at han vil dømme således, som han vet sannest og rettest å være efter loven og sakens bevisligheter.

e. Uteblir formannen ved sakens foretagelse, blir saken dog å fremme, såfremt han har fått lovlig forkynnelse og ikke har godtgjort, at uteblivelsen skyldes lovlig forfall.

Møter sakfører for formannen, blir saken alltid å fremme, når retten ikke finner formannens nærvær nødvendig.

f. Bestemmelsen i lov om rettergangsmåten i straffesaker av 1 juli 1887, dens § 322 jfr. § 366, angående spørsmål til tiltalte om hans personalia finner ikke anvendelse.

g. Skadelidte kan avhøres, dog uten edfestelse.

h. Bestemmelsene i ovennevnte lovs §§ 373 og 377 finner ikke anvendelse.

i. Feil ved takstforretningen kommer ikke i betraktning, medmindre domstolen finner det sannsynlig, at den har været bestemmende for forretningens resultat.

j. Fellende dom skal lyde på, at lappene i renbeitedistriktet eller i de i §§ 80—82 nevnte tilfeller lappene i de der anførte renbeitedistrikter dømmes til i fellesskap å betale skadelidte erstatningsbeløpet og i tilfelle omkostningene.

k. Dommen skal forkynnes formannen i retten. Kan ikke dette skje, skal saksøkerens sakfører besørge fellende dom forkynt for formannen.

Efter forkynnelsen sender saksøkerens sakfører dommen og sakens dokumenter til fylkesmannen med oppgave over sakens, deri takstforretningens, samtlige omkostninger.

§ 102.

Hvis skadelidte eller formannen blott anker over, at takstforretningen lider av formelle feil, eller at dens utfall helt eller delvis skyldes feilaktig anvendelse av nærværende lovs bestemmelser om lappenes erstatningsplikt eller annen feilaktig rettsanvendelse, blir sådan anke å avgjøre av dommeren alene. Anken må innen sådan frist og på sådan måte som foran i § 98 nevnt fremsettes for takstbestyreren, der skal oversende den til dommeren. Forinnen dommeren treffer sin avgjørelse, skal han underrette motparten om anken og gi ham en passende frist til imøtegåelse. Det er overlatt til dommeren, hvorvidt han vil gi partene yderligere adgang til uttalelser. Dommeren har iøvrig å innhente de opplysninger, som han finner fornødne

for sakens avgjørelse. Med hensyn til virkningen av feil ved takstforretningen gjelder ovennevnte forskrift i § 101 litr. i. Nr. 7. 18 juli.

Dommeren lar sin avgjørelse forkynne for partene.

Anke.

§ 103.

Domstolens prøvelse av takstforretningen er endelig. Dog kan partene erklære anke mot dommen under påberop av uriktig rettsanvendelse eller av formelle feil ved dommen eller ved saksbehandlingen eller av uriktig avgjørelse fra domstolens side av anke over feil ved takstforretningen.

§ 104.

Ankefristen er fjorten dager, regnet fra dommens forkynnelsesdag, denne ikke medregnet.

Anken må erklæres, skriftlig eller muntlig, for takstbestyreren eller dommeren, hvilke, om anken er muntlig, skal nedtegne og underskrive den.

Det er nok, at den skriftlige begjæring før fristens utløp er avgitt til den post-, telegraf- eller telefonstasjon, som skal bringe den videre.

Begjæringen må angi, hvori den formentlige feil består. Mangler skriftlig begjæring sådan angivelse, skal takstbestyreren eller dommeren søke mangelen avhjulpet.

§ 105.

Har takstbestyreren mottatt erklæringen, sender han den til dommeren. Denne innsender den med fornødne dokumenter til Høiesterets Kjæremaalsutvalg og underretter samtidig den annen part om anken.

§ 106.

Anken har opsettende virkning.

§ 107.

Høiesterets Kjæremaalsutvalg avgjør anken med endelig virkning.

§ 108.

Uriktig rettsanvendelse eller formelle feil kommer ikke i betraktning, medmindre Kjæremaalsutvalget finner det sannsynlig, at feilen har været bestemmende for dommen.

18 juli.

Nr. 7.

§ 109.

Forøvrig kommer til anvendelse de om kjæremål i straffesaker gjeldende forskrifter, således som de nu lyder i loven av 1 juli 1887 (jfr. lov av 22 mai 1902) §§ 410, 411 og 412, annet ledd.

§ 110.

Foranstående forskrifter har tilsvarende anvendelse likeoverfor dommerens avgjørelse av anke over feil ved takstforretningen.

Forkynnelser.

§ 111.

Forkynnelser for formannen skal foregå på det av ham i henhold til § 38 litr. c og e opgitte opholdssted.

Såfremt formannen opgir noget annet sted enn sit opholdssted som forkynnelsessted, bør det benyttes som sådant, forsåvidt det ikke ligger fjernere fra takstbestyrerens bopel enn opholdsstedet.

Forøvrig kan forkynnelse for formannen foretas på hvilket som helst sted, hvor han måtte påtreffes.

§ 112.

Undlater formannen å underrette takstbestyreren om sitt opholdssted eller å opgi annet forkynningssted, er forkynnelse ufornöden, såfremt takstbestyreren ikke allikevel kjenner formannens opholdssted i renbeitedistriktet.

Det samme gjelder, forsåvidt angår innkallelse til takstforretning, når formannen og næstformannen har fraflyttet sitt renbeitedistrikt uten å ha anvist nogen, som i deres sted kan motta forkynnelse, eller når ikke nogen av dem ennå har innfunnet sig i renbeitedistriktet.

§ 113.

Forkynnelse foretas av et stevnevidne på den måte, at gjenpart av dokumentet overleveres den, hvem det gjelder, eller i hans fravær nogen annen lapp tilhørende renbeitedistriktet. Påtreffes ingen sådan lapp, nedlegges dokumentet på forkynningsstedet i telt eller gamme (kåte) eller opslås på formålstjenlig måte.

§ 114.

Når formannen skal innkalles til takstforretning eller rettergang, forkynnes innkallelsen for ham senest otte og firti

timer før forretningens eller rettsmøtets avholdelse, såfremt avstanden fra hans opholdssted til forretnings- eller rettsstedet ikke er over tyve kilometer. Er avstanden lengere, forlenges varselsfristen med seks timer for hver tilokilometer eller del derav.

18 juli.
Nr. 7.

§ 115.

Skal stevning til saksbehandling ved domstol forkynnes for formannen eller næstformannen på et tidspunkt, da ingen av dem opholder sig og heller ikke plikter å opholde sig i renbeitedistriktet, sendes stevningen gjennom fylkesmannen til landshøvdingen, som lar den forkynne på den måte, som er foreskrevet for forkynnelser til svensk domstol. Varselsfristen er i dette tilfelle to måneder. I lignende tilfeller foretas på samme måte forkynnelser av takstforretninger, dommer, kjennelser eller andre avgjørelser.

Godtgjørelse til takstbestyrerne m. fl.

§ 116.

Takstbestyreren tilkommer for tilsigelse av takstmenn og for bestyrelse og beskrivelse av takstforretning den til enhver tid for lensmenns bestyrelse av skjønnsforretning, beskrivelse (utskrift med bekreftning) og tilsigelse fastsatte betaling og godtgjørelse.

For forkynnelse erlegges den for forkynnelse i straffesaker til enhver tid bestemte betaling eller godtgjørelse.

Takstmenn og domsmenn tilkommer den til enhver tid henholdsvis for skjønsmenn i borgerlig rettstvist, når de tas av det sedvanlige utvalg innenfor tinglaget, og for domsmenn i straffesak fastsatte betaling eller godtgjørelse.

Voldgiftsmenn tilkommer samme godtgjørelse som takstmenn. Er partene ikke enige om, hvem der skal betale voldgiftsmannens godtgjørelse, avgjøres dette av ham.

Omkostninger.

§ 117.

Når et renbeitedistrikts lapper ved takstforretningsbeslutning eller dom tilpliktes å betale erstatning for skade ved ren, skal de samtidig pålegges i fellesskap å betale de omkostninger, som takstforretningen og domstolsbehandlingen måtte ha påført den norske statskasse. Størrelsen av disse omkostninger angis ikke i beslutningen eller dommen, men utregnes senere av fylkesmannen på grunnlag av takstbestyrerens, dommerens og den offentlig antatte sakførers opgaver.

18. juli. § 118.

Nr. 7.

Påstår den ene part sig tilkjent erstatning hos den annen for sine omkostninger eller for sit tap av fortjeneste, foranlediget ved takstforretningen eller domstolsbehandlingen, avgjøres påstanden i takstforretningen og dommen.

§ 119.

Lappene skal i takstforretningen og dommen helt eller delvis fritas for å betale omkostninger eller tap av fortjeneste som nevnt i §§ 117 og 118, når billighet finnes å tale derfor, såsom når der i betimelig tid av formannen er gjort et fyldestgjørende forlikstilbud, eller når domstolsbehandlingen er begjært av formannen, og dommen vesentlig nedsetter takstforretningens ansettelse av erstatningsbeløpet, eller når sådan behandling er begjært av skadelidte, og dommen ikke forhøier beløpet. Fritar takstforretningen eller dommen lappene alene delvis for å betale omkostningene til det offentlige, skal det til veiledning for fylkesmannen angis, hvor stor brøkdel fritagelsen omfatter.

Forskuddsbetaling av erstatning og omkostninger.

§ 120.

Når et renbeitedistriks lapper ved endelig takstforretning eller dom er blitt pålagt å betale erstatning for skade ved ren og for skadelidtes omkostninger og tap av fortjeneste, skal fylkesmannen sende utskrift av takstforretningen eller dommen til landshøvdingen med anmodning om å få beløpene utbetalt forskuddsvis av svenske offentlige midler i henhold til konvensjonens § 129 tillikemed de omkostninger, som lappene plikter å erstatte den norske statskasse efter opgave fra fylkesmannen.

§ 121.

Hvad der i § 120 er sagt, gjelder også erstatningsbeløp i anledning av skade ved ren ifølge skriftlig forlik eller skriftlig voldgiftsavgjørelse.

Selv om et forlik eller en voldgiftsavgjørelse ikke omfatter de omkostninger, som er påført den norske statskasse, og som lappene plikter å erstatte efter opgave av fylkesmannen, skal de dog foranlediges betalt på samme måte som i § 120 nevnt.

§ 122.

18 juli.
Nr. 7.

Når sådant forlik eller sådan voldgiftsavgjørelse, som i § 121 nevnt, innkommer til fylkesmannen, og han finner, at dokumentet mangler tilfredsstillende opplysning om, hvem partene er, eller om hvor eller når skaden er skjedd, eller efterlater tvil om, hvorledes det skal forstås, skal han søke manglene avhjulpet, forinnan han sender det til landshøvdingen med begjæring om betaling. Har det ikke været mulig å få manglene tilfredsstillende avhjulpet, skal fylkesmannen nekte å oversende dokumentet til landshøvdingen og herom underrette skadelidte.

De fastboendes hunder.

§ 123.

Den, som med forsett eller av grov uaktsomhet volder, at ren ved hund eller på annen utilbørlig måte ufredes på sine tillatte opholdssteder, skal erstatte skaden. Er skaden voldt ved hund, erstattes den, selv om den ikke er voldt ved nogens forsett eller uaktsomhet.

§ 124.

I renbeitedistriktene skal de fastboende på det sted, hvor renen opholder sig, holde sine hunder bundet eller klubbet i den tid av året, da svenske lapper i henhold til nærværende lov opholder sig der med ren. Fylkesmannen kan dog for visse trakter eller tilfeller tilstede fritagelse herfor, når det kan skje, uten at det med påbudet tilsiktede øiemed forfeiles. Mens flytning med ren foregår forbi en gård, skal alle dens hunder holdes bundet eller innestengt.

De nærmere forskrifter om klubbens størrelse og klubningen forøvrig gis av fylkesmannen.

§ 125.

Hund, som har den vane å jage ren på dennes tillatte opholdssted, skal, såfremt den ikke under renens tillatte opphold i trakten holdes bundet, innestengt eller klubbet, av politiet foranstaltet drept.

Den, som påtreffer hund, der er iferd med å jage ren på dennes tillatte opholdssted, kan ta hunden i besiddelse eller, såfremt dette ikke er mulig, på stedet drepe den. I begge tilfeller skal lensmannen meddeles fornøden underretning. Hund, som er tatt i besiddelse, skal tilbakeleveres eieren mot, at denne erstatter besidderen de utgifter, besiddelsestagelsen har medført. Kjennes ikke eieren, blir hunden å avlevere til

18 juli. lensmannen, som behandler den som hittegods. Melder eieren
 Nr. 7. sig ikke, skal hunden drepes.

Smittsom sykdom blandt svenske ren.

§ 126.

Farsottartet sykdom blandt ren skal anses å foreligge,
 a. når der av renpest, rensyke eller miltbrand innen en renhjord har inntruffet minst ti dødsfall i løpet av en måned eller kortere tid, eller

b. når slubbo (renens smittsomme klovsyke) eller en hvilken som helst annen smittsom sykdom optrer blandt ren på en sådan måte, at den norske veterinærdirektør og den svenske medisinalstyrelse er enige om, at sykdommen er farsottartet eller bør behandles som sådan.

§ 127.

Når der i et område i Sverige optrer farsottartet sykdom blandt ren, som i henhold til konvensjonen har adgang til å komme inn i riket, kan vedkommende regjeringsdepartement utferdige forbud mot, at ren fra området kommer inn i riket.

Sådan forbud skal dog alene utferdiges, hvis renens opphold i riket antas å medføre fare for smittens overførelse til ren eller bofe dersteds, og denne fare derhos ikke finnes å kunne avverges ved utferdigelse av bestemmelser efter § 131, første ledd.

§ 128.

Når der i et område i Sverige blandt bofe optrer en sykdom, som efter veterinærdirektørens og den svenske medisinalstyrelses samstemmige mening er farsottartet og kan befryktes å ville bli overført til Norge ved flyttren, kan vedkommende regjeringsdepartement utferdige forbud mot, at ren fra området kommer inn i riket.

§ 129.

Forbud, som er utferdiget efter § 127 eller § 128, skal opheves, når fare for smittens utbredelse er ophørt.

§ 130.

Når ren fra Sverige oppholder sig her i riket, skal renens eier eller dens voktere gjøre anmeldelse til lensmannen eller lappeopsynet, hvis der innen en renhjord har inntruffet minst

ti dødsfall i løpet av en måned eller kortere tid under en- 18 juli.
artede sykdomstegn. Nr. 7.

Fylkesmennene skal underrette landshøvdingene om så-
danne anmeldelser.

§ 131.

Har der under rens ophold i Norge inntruffet tilfeller av renpest, rensyke eller miltbrand eller er der utbrutt sykdom, som efter § 126 litr. b er å anse som farsottartet, kan fylkesmannen efter å ha innhentet veterinærdirektørens uttalelse utferdige påbud om isolering av hjord, hvori sygdomstilfeller har forekommet, eller om dens midlertidige flytning til et annet tjenlig opholdssted og om nedgravning, opbrengning eller tilintetgjørelse på annen måte av døde dyr og smitteførende gjenstander. Omkostningene ved iverksettelsen av sådanne påbud skal bæres av reneierne.

Hvis disse påbud tilsidesettes eller viser sig utilstrekkelige til sykdommens bekjempelse og til å hindre dens utbredelse til ren eller bofe, og sykdommen derhos er å anse som farsottartet, kan fylkesmannen påby, at vedkommende renhjord skal føres tilbake til hjemlandet.

§ 132.

Opholder renen sig i riket i strid med forbud utferdiget i henhold til § 127 eller § 128, eller er der i henhold til § 131 utferdiget påbud om, at ren skal føres tilbake til Sverige, skal reneiere snarest mulig føre renen ut av riket. Også offentlig tjenestemann her i riket kan, om fornødent, foreta utdrivning av hjordene.

§ 133.

I de i § 132 nevnte tilfeller skal erstatning ydes for den skade, som efter forbudets eller forskriftens utferdigelse er voldt av renen ved overførelse av smitte til ren eller bofe, og for utgiftene ved den av tjenestemannen iverksatte utdrivning.

§ 134.

De beløp, som blir å erlegge efter § 131, første ledd, eller § 133 skal foranlediges betalt på samme måte som i § 120 bestemt for de der nevnte beløp.

18 juli.
Nr. 7.

4 de kapitel.

Om svenske ren, som ulovlig opholder sig i riket.

§ 135.

Bestemmelsene i §§ 137—155 kommer til anvendelse,

- a. når ren tilhørende nogen, som er bosatt i Sverige, opholder sig her i riket på område, hvor det til enhver tid av året er forbudt å la svenske ren opholde sig, eller
- b. når ren tilhørende nogen, som er bosatt i Sverige, opholder sig her i riket på område, hvor det vistnok er tillatt å la svensk ren opholde sig til en bestemt tid av året, men ikke på det tidspunkt dette skjer, eller
- c. når svenske ren kommer inn i Norge på område, hvor det visstnok på vedkommende tidspunkt er tillatt å la ren fra Sverige opholde sig, men hvor renens eier da ikke har adgang til å la sine ren komme inn.

§ 136.

Fra bestemmelsene i § 135 gjelder følgende avvikelser:

1. I de tilfeller, som omhandles i § 135 litr. b.:

De i § 145 omhandlede beløp erlegges ikke, såfremt renen kommer inn i tidsrummet fra og med 15 juni til og med 30 september i renbeitedistriktet Sarivuoma eller i tidsrummet fra og med 1 mai til og med 14 juni i renbeitedistriktet Rosta eller i de deler av distriktene Falsnesfjellet, Salvasskaret og Stordalen, hvor renbeitning ikke må finne sted i sistnevnte tidsrum.

2. I de tilfeller, som omhandles i § 135 litr. c.:

Forskriftene om avhentning og utdrivning av rener og forskriftene om besiddelsetagelse og realisasjon av renen anvendes ikke,

- a. såfremt renen, uten at dens eier flytter inn, er kommet umiddelbart fra Sverige inn i et område, hvor svenske ren da efter § 27 lovlig opholder sig, eller
- b. såfremt ren, som ikke følges av en innflyttende lapp, i et antall av under et hundre er kommet inn i et renbeitedistrikt, hvor svensk lapp da lovlig opholder sig med sine ren, enten umiddelbart fra Sverige eller fra et område i Norge, hvor svenske lapper da efter § 27 har adgang til å la sine ren komme inn.

3. Forskriftene i §§ 137—155 anvendes overhodet ikke på svensk ren,

- a. såfremt renen er medtatt av svensk lapp, som da har adgang til å la sine ren opholde sig i området eller,

b. såfremt renen tilhører svensk lapp, som da har adgang til å flytte inn i området efter anmeldelse, men har undlatt sådan, eller

18 juli.
Nr. 7.

c. såfremt renen er kommet fra et renbeitedistrikt i Norge, hvor eieren lovlig opholder sig med sin ren, eller

d. såfremt renen er kommet fra et område i Norge, hvor svenske lapper da efter § 27 har adgang til å la sine ren komme inn, til et annet sådant område.

§ 137.

Vedkommene tjenestemann skal, såsnart han blir vitende om, at ren ulovlig opholder sig i riket, underrette den tjenestemann i Sverige, som er bemyndiget til å motta sådan underretning, om forholdet og om renens opholdssted og antagelige antall. Underretningen skal meddeles i telegram eller, når dette ikke lar sig gjøre, i brev. Kan underretningen bekvemmelig gis i telefon, skal også så skje.

Samtidig med nevnte underretning skal der også sendes telegrafisk underretning av samme innhold til vedkommende landshøvding, hvorhos lapp far Sverige skal underrettes om forholdet, forsåvidt dette bekvemmelig kan skje.

§ 138.

Såfremt i den tid renbeitning lovlig finner sted i et renbeitedistrikt, ren opholder sig i tilgrensende område, hvor svensk renbeitning overhodet ikke eller ikke på den tid, hvorom der er spørsmål, kan foregå, skal istedenfor den underretning, som er foreskrevet i § 137, underretning meddeles formannen i distriktet eller, når flere distrikter grenser til det område, hvor renen uberettiget opholder sig, og det ikke vites, hvorfra den er kommet, til formannen i et av disse distrikter, hvorhos, om så finnes formålstjenlig, også andre svenske lapper skal underrettes. Formannen skal innen otte og firti timer derefter la iverksette utdrivning til område i Norge, hvor renen kan beite, eller til Sverige.

Antas formannen ikke uten vesentlig tidsspille eller utgift å kunne underrettes, blir underretning å meddele overensstemmende med § 137.

§ 139.

Renens eier er, når han blir vitende om, at renen ulovlig opholder sig i riket, pliktig til uten opphold å la den avhente og utdrive overensstemmende med forskriftene i § 140, enten til Sverige eller til et område i riket, hvor den på vedkommende tidspunkt lovlig kan opholde sig.

- 18 juli. Vedkommende tjenestemann og lapper eller fastboende i
Nr. 7. det område, hvor renen ulovlig opholder sig, kan ta renen under bevoktning eller utdrive den.

§ 140.

Ved avhenting og utdrivning av ren fra område, hvor ren tilhørende norske borgere pleir å være eller i det foreliggende tilfelle vitterlig opholder sig, må kun medtas ren, som er forsynt med merker, som benyttes av reneiere i Sverige, og umerkede kalver, som følger simler med sådant merke.

Innen renen føres ut av området, skal den ren, som således skal lates tilbake, utskilles fra de øvrige i nærvær av vedkommende tjenestemann eller lapp fra området. Dog kan den fremmede ren straks føres bort, såfremt tjenestemannen eller lapp fra området erklærer, at der ikke finnes ren, som skal lates tilbake.

Såfremt den fremmede ren er sammenblandet med ren fra området og er under bevoktning av derværende lapper, skal disse samle dyrene og gi den, som vil avhente den fremmede ren, anledning til å utskille den ren, som han har rett til å bortføre.

§ 141.

Opholder renen sig fremdeles på utillatt område fjorten dager, efterat den i §§ 137 eller 138 nevnte underretning er sendt, uten at nogen har innfunnet sig for å avhente den, kan fylkesmannen bestemme, at renen skal av vedkommende tjenestemann tas i besiddelse, om fornødent ved nedskytning, og realiseres i levende eller drept tilstand på hensiktsmessig måte.

Sådan bestemmelse kan også gis, selv om nogen har innfunnet sig for å avhente renen, når den fremdeles finnes der tre uker, efterat den i §§ 137 eller 138 omhandlede underretning er avsendt, og dette antas å måtte tilregnes den, som har innfunnet sig for å hente renen.

§ 142.

Ved besiddelsestagelse og realisasjon efter § 141 skal vedkommende tjenestemann opta fortegnelse over de solgte ren, med opgave over deres omtrentlige alder, deres kjønn og øremerker. Av merkene tas nøiaktige avklipp.

§ 143.

Det tiloversblitte av realisasjonsutbyttet efter fradrag av hvad der skal betales ifølge §§ 145, 148 og 150 samt av utgif-

tene ved besiddelsestagelsen og realisasjonen, skal tilstilles renens eier av fylkesmannen. Er eieren ukjent og ikke melder sig innen ett år etter realisasjonen, tilfaller beløpet statskassen i renens hjemland. 18 juli.
Nr. 7.

§ 144.

Melder renens eier sig innen realisasjon efter § 141 hos vedkommende tjenestemann, skal renen på begjæring utleves ham, såfremt han forplikter sig til straks å bortføre den fra forbudt område og han antas å være i stand hertil.

§ 145.

For renens ophold på utillatt område erlegges for hver ren, kalver under ett år ikke medregnet, tyve øre for den dag, på hvilken det ulovlige forhold inntrådte, og ti øre for hver følgende dag.

Har det ulovlige forhold funnet sted innen Troms fylkes fastland, heri innbefattet de deler av Ankenes herred, som omhandles i § 2, i løpet av tidsrummet fra og med 1 mai til og med 30 september, og tilhører renen svensk lapp, som har beiteadgang i fylket, nedsettes beløpene til henholdsvis ti og fem øre, hvorhos de, såfremt underretning efter § 138 er meddelt formann, først beregnes fra dette tidspunkt.

Beløpene tilfaller statskassen. De skal anvendes til foranstaltninger, som står i forbindelse med rendriften.

§ 146.

Det tilkommer fylkesmannen efter innhentede troverdige opplysninger å bestemme, for hvor mange dager og ren de i § 145 nevnte beløp skal betales. Antas det, at renens utdrivning er blitt opholdt uten skyld fra eierens side, har fylkesmannen ved beregningen å ta det hensyn hertil, som finnes rimelig.

Fylkesmannens bestemmelse skal ikke fattes, før tyve dager er hengått, siden underretning efter § 137 eller § 138 er avsendt.

Såfremt bøter efter § 160 litr. a ilegges, bortfaller betaling efter § 145.

§ 147.

Blir renen avhentet uten iakttagelse av forskriften i § 140, kan fylkesmannen efter innhentede opplysninger bestemme, at der særskilt skal betales et beløp fra fem og tyve til femhundre kroner. Dog må dette ikke skje, medmindre der foreligger nogen anledning til å anta, at der i den bortførte hjord fantes ren fra Norge.

18 juli.
Nr. 7.

§ 148.

Foruten det i § 145 nevnte beløp skal der betales erstatning for de ved renens ulovlige ophold voldt utgifter, såsom for meddelelse av underretning i henhold til § 137 eller § 138 og for arbeidet med samling, bevoktning, utskilning og utdrivning av renen. I mangel av overenskomst skal fylkesmannen bestemme erstatningens størrelse på grunnlag av vedkommende tjenestemanns legitimerede oppgaver.

§ 149.

Forinnen fylkesmannen fatter bestemmelse om de i § 145 nevnte beløp og erstatning etter § 148, skal han såvidt mulig tilveiebringe opplysning om, hvem renen tilhører.

Bestemmelsen skal uten å angi navn på reneierne alene gå ut på, at »vedkommende lapper« tilpliktes å erlegge beløpet og erstatningen.

§ 150.

Enn videre skal erstattes skade, som under renens ophold i riket voldes av renen eller lapper, som har fulgt den.

§ 151.

Vil nogen fordre erstatning for utgifter etter § 148 eller for skade av ren etter § 150, og underretning etter § 137 eller § 138 ham bekjent ikke allerede er sendt, skal han snarest mulig meddele forholdet til vedkommende tjenestemann. For såmme dette, bortfaller erstatning for utgifter og skade, som er voldt, før meddelelse sendtes.

Enn videre bortfaller adgang til erstatning for utgifter til utdrivning etter § 148, når fylkesmannen finner, at utdrivningen er foretatt under forhold, hvor renens umiddelbare tilbakevenden måtte antas overveiende sannsynlig.

§ 152.

Med hensyn til krav på erstatning etter § 150 for skade voldt av ren anvendes de om takstmenn, takstforretning og takstforretningens prøvelse og om anke inneholdte bestemmelser, som ikke særskilt gjelder Troms fylke, såvelsom bestemmelsene om takstbestyrernes m. fl.'s godtgjørelser og omkostninger, dog med nedennevnte tillegg og avvikelser:

a. Den svenske lappefoged er berettiget til selv eller ved stedfortreder å møte ved forretningen og vareta vedkommende lappers tarv og til derunder også å inngå forlik. Hvis disse eller nogen av dem møter, er de også selv berettiget til å tale

sin sak. Om tid og sted for takstforretningens avholdelse underretter takstbestyreren lappfogden i betimelig tid, om mulig ved telegram eller telefon. Er skaden voldt innen et renbeitedistrikt, hvor norsk renbeitning lovlig foregår, og antas den helt eller delvis å skyldes norske ren, skal foruten lappfogden også den norske formann underrettes om tid og sted for forretningens avholdelse, såfremt dette kan skje uten vesentlig forsinkelse av forretningen. 18 juli. Nr. 7.

b. Takstbestyreren og takstmennene skal under forretningen såvidt mulig bringe på det rene, hvem renen tilhører. Finner de, at såvel norske som svenske ren har voldt skaden, skal de angi dette, men alene taksere den skade, som anses voldt av de svenske ren.

c. Beslutning, hvorved skadelidte tilkjennes erstatning for skade voldt av svenske ren, skal lyde på, at »vedkommende svenske lapper«, hvis navn ikke skal nevnes i beslutningen, tilpliktes å betale skadelidte takstbeløpet med omkostninger.

d. Er ikke lappfogden eller stedfortreder tilstede ved takstforretningen, skal takstbestyreren uopholdelig tilstille lappfogden utskrift.

e. Skadelidte, lappfogden og lapp, som ved takstforretningen selv har talt sin sak, kan begjære forretningen prøvet ved meddomsretten eller erklære anke. Saken blir i alle tilfeller å anlegge mot lappfogden.

f. Lappfogden skal innstevnes til saksbehandlingen ved rekommandert brev eller ved telegram og gis en frist av minst en måned.

g. Fellende dom skal gis sådan form som bestemt i litr. c for takstforretning.

§ 153.

Forsåvidt de beløp, som i henhold til nogen av §§ 145, 147, 148 og 150 skal betales i anledning av svenske rens ulovlige opphold i Norge, ikke er betalt umiddelbart til vedkommende tjenestemann eller berettigede, skal fylkesmannen sende bestemmelser og legitimerede oppgaver herom til landshøvdingen med anmodning om å få beløpene utbetalt i henhold til konvensjonens § 188.

§ 154.

Bestemmelsene i §§ 137—153 kommer ikke til anvendelse på ren, som i Sverige er blitt sammenblandet med ren fra Norge og som følger disse, når de vender tilbake over riksgrensen.

Eieren av svenske ren, som således oppholder sig i riket, kan forlange, at dyrene skal utleveres ham. Vedkommende lap-

18 juli. pefoged skal da uten omkostninger for eieren la avholde utskilning. Hvis sådant forlangende ikke fremsettes, og renen er fulgt med lapper, som har beiteadgang i Sverige, er disse lapper forpliktet til omhyggelig å vokte de medtatte ren til næste flytning over riksgrensen og da å medbringe dyrene og utlevere dem til den av hjemlandet reneiende lapper, som først påtreffes og er villig til å motta dem.

Nr. 7.

§ 155.

Følgende overgangsbestemmelser skal gjelde, når ren tilhørende svensk lapp, som har beiteadgang innen Troms fylke, i løpet av tidsrummet fra og med 1 mai til og med 30 september opholder sig innen fylkets fastland på område, hvor svensk renbeitning hittil har været tillatt, men hvor sådan nu er forbudt:

a. De i § 145 omhandlede beløp erlegges ikke i de første fem år efter lovens ikrafttreden og skal i de derpå følgende fem år først beregnes, efterat der er hengått otte og firti timer, siden underretning efter § 137 eller § 138 er avsendt.

b. Bestemmelsene om besiddelsestagelse og realisasjon av ren anvendes ikke i de første fem år efter lovens ikrafttreden.

§ 156.

Hvis i den tid, da svensk renbeitning lovlig finner sted, antallet av ren i et renbeitedistrikt i Norge overstiger det efter konvensjonen tillatte høieste antall med et hundre, kan fylkesmannen, såfremt der ikke er adgang til utdrivning efter § 139, pålegge distriktets formann innen otte dager efter påleggets mottagelse å la det antall ren, som overstiger det for distriktet tillatte, utdrive av dette, enten til Sverige eller til område i Norge, hvor renen på vedkommende tidspunkt lovlig kan opholde sig. Undlater formannen å etterkomme pålegget, kan norsk tjenestemann iverksette utdrivningen.

Er overskridelsen av renantallet godtgjort ved rentelling efter § 7, er pålegg til formannen om utdrivning ufornödent, og kan da sådan umiddelbart iverksettes av den norske tjenestemann.

Er utdrivningen iverksatt av norsk tjenestemann, skal fylkesmannen foranledige utgiftene ved utdrivningen erstattet på samme måte som i § 153 bestemt.

5te kapitel.

18 juli.

Nr. 7.

Bestemmelser vedkommende norske lappers adgang til renbeiting i Sverige.**Erstatningsbeløp og omkostninger.****§ 157.**

Kongen kan utferdige forskrifter, hvorefter de lapper, som flytter til en viss trakt i Sverige, skal velge formann og næstformann.

Erstatningsbeløp og omkostninger. . .**§ 158.**

Beløp, som i henhold til konvensjonens § 150, § 167, § 188 eller § 191 er utbetalt forskuddsvis av offentlige midler, skal fylkesmannen la innkreve hos den eller de erstatningspliktige, såfremt han ikke i noget tilfelle måtte finne, at billighet taler for, at beløpet helt eller delvis går til endelig utgift for statskassen.

Skal beløpet inndrives hos flere erstatningspliktige, foretar fylkesmannen en skjønnsmessig fordeling under hensyntagen til antallet av de ren, som etter de foreliggende opplysninger kommer i betraktning. Denne fordeling kan bare angripes på det grunnlag, at vedkommende ikke er erstatningspliktig.

Inndrivning foregår ved utpankning efter de regler, som gjelder for skatter.

Bøtestraffe efter svensk dom.**§ 159.**

Når bøter, som ved svensk dom er idømt en norsk lapp for nogen i konvensjonens § 192, § 193 eller § 195 nevnt forseelse, er utbetalt forskuddsvis av offentlige midler i henhold til konvensjonens § 197, foregår fullbyrdelse av dommen her i riket overensstemmende med de gjeldende regler.

Erholdes ikke boten, skal forhørsretten uten varsel til domfelte ved kjennelse fastsette en fengselsstraff, som overensstemmende med forskriftene i straffelovens § 28 skal tre istedenfor boten.

6te kapitel.**Forskjellige bestemmelser.****Straffebestemmelser. Påtale. Fullbyrdelse.****§ 160.**

Forsåvidt ikke den almindelige lovgivning medfører høiere straff, straffes med bøter svensk lapp,

18 juli.

Nr. 7.

a. hvis ren opholder sig her i riket på område, hvor det til enhver tid av året er forbudt å la ren fra hans hjemland opholde sig, eller hvor det visstnok er tillatt å la ren fra dette opholde sig en bestemt tid av året, men ikke på det tidspunkt dette skjer, eller hvor visstnok ren fra hans hjemland på dette tidspunkt kan opholde sig, men hvor han da ikke har adgang for sine ren,

b. som flytter inn i riket med andre ren enn dem, han efter § 31 har adgang til å ta med sig, eller forøvrig lar andre enn sådanne ren komme inn her,

c. som flytter inn i riket med et antall ren, som med ti procent overstiger det i hans anmeldelse opgitte, eller hvis anmeldelse i annen henseende viser sig å være uriktig eller ufullstendig angående et forhold av betydning.

d. som uaktet beskikket som formann eller næstformann undlater å gjøre tjeneste som sådan eller å utføre nogen ham påhvilende tjenesteplikt eller viser forsømmelighet ved utførelsen av sådan plikt,

e. som undlater å etterkomme eller er forsømmelig ved utførelsen av noget ham av formannen med hjemmel av § 37 gitt pålegg eller undlater eller er forsømmelig med å yde bistand, som kreves i henhold til nevnte §,

f. som undlater eller er forsømmelig med å yde bistand ved rentelling, som kreves efter § 7,

g. som undlater å etterkomme nogen med hjemmel av § 36 gitt bestemmelse om henvisning til annet distrikt eller annen trakt,

h. som uten gyldig grunn undlater å følge fastsatt flyttevei, hvor der er aker, eng, slåtter, setervoll eller havnegang, i siste tilfelle dog alene, såfremt skade derved er voldt, hvad enten den kan kreves erstattet eller ikke,

i. som undlater å etterkomme påbudet i § 40 om å følge renen,

j. som undlater å etterkomme noget i §§ 41, 43 eller 44 om flytning inneholdt påbud eller overtredet noget der nevnt forbud,

k. som undlater å etterkomme noget i §§ 47 eller 48 om bevoktning av ren inneholdt påbud eller nogen med hjemmel av § 49 fastsatt forskrift eller viser forsømmelighet ved etterkommelsen derav,

l. som forstyrrer telling eller utskilning av ren,

m. som under bruken av sin adgang til å la ren overskride riksgrensen flytter inn med renen i strid med § 28 eller som undlater å etterkomme påbudene i nevnte § om bevoktning og utskilning av ren,

n. som overskrider sin adgang efter §§ 50—69 til å ta 18 juli. trevirke eller tar trevirke uten utvisning, hvor sådan er fore- Nr. 7.
skrevet, eller forøvrig undlater å etterkomme eller overtrer noget i nevnte §§ inneholdt eller med hjemmel av §§ 51, 66 eller 68 av fylkesmannen gitt påbud, forbud eller forskrift,

o. som undlater å etterkomme noget i § 70 om bruk av ild inneholdt påbud eller overtrer noget der gitt forbud eller nogen med hjemmel derav utferdiget bestemmelse,

p. som overskrider sin adgang efter § 71 til jakt eller fiske,

q. som overtrer noget i § 72 inneholdt forbud mot å opføre bygninger og gjerder eller forskriftene i § 73 om adgangen til å holde andre dyr enn ren og hund,

r. som undlater å meddele den i § 125 foreskrevne underretning om, at hund er tatt i besiddelse eller drept, eller å avlevere hund, som er tatt i besiddelse,

s. som undlater å etterkomme noget i § 130 eller i § 132 om sykdom blandt ren inneholdt eller med hjemmel av § 131 utferdiget påbud.

§ 161.

Har lapps husfolk eller tjenere begått nogen i § 160 litr. n nevnt forseelse, blir også husbonden å straffe med bøter, når ikke omstendighetene gjør det sannsynlig, at forseelsen er begått mot hans vilje.

§ 162.

Med bøter straffes enhver, som

a. undlater å etterkomme det i § 10 eller § 22 inneholdte påbud om stengning av led eller grind.

b. hindrer lapp i å benytte tillatt flyttevei,

c. ufredet ren på sådan måte som i § 123 nevnt,

d. undlater å etterkomme noget i § 124 inneholdt påbud eller nogen med hjemmel av samme § utferdiget forskrift om å binde, innstenge eller klubbe hunder.

§ 163.

På samme måte som nevnt i §§ 160 og 162 straffes den, som bevirker eller medvirker til, at nogen der omhandlet forseelse begås.

§ 164.

De i §§ 160—163 nevnte forseelser påtales alene av den offentlige påtalemyndighet efter begjæring av fylkesmannen. Dog kan sådan forseelse som nevnt i § 162 litr. c alene påtales efter begjæring av fornærmede eller vedkommende formann.

18 juli. Adgang til strafforfølgning for forseelse omhandlet i
Nr. 7. § 160 litr. a bortfaller, såfremt der fattes sådan bestemmelse
som nevnt i § 146.

§ 165.

Bøter, som her i riket er idømt svensk lapp for nogen i §§ 160—163 nevnt forseelse, eller som for sådan forseelse er vedtatt, skal fylkesmannen foranledige betalt ved landshövdingens forføining overensstemmende med forskriftene i § 120.

Ekspropriasjon.

§ 166.

Finner Kongen, at det av hensyn til konvensjonens bestemmelser er påkrevet å forføie over jord, som er i privat eie eller bruk, er eieren eller brukeren pliktig til å avstå den fornødne grunn eller rådighet derover mot erstatning, som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn efter reglene i § 45, annet og tredje ledd.

Lovens ikraftttreden og varighet m. m.

§ 167.

Nærværende lovs § 166 trer i kraft straks. Lovens øvrige bestemmelser trer i kraft den 1 januar 1923. Loven i sin helhet forblir gjeldende, sålenge som konvensjonen av 5 februar 1919 består.

Lov av 2 juni 1883 angående lappene i kongerikene Norge og Sverige med senere endringer og tillegg skal være gjeldende inntil utgangen av året 1922.

Ti har Vi antatt og bekreftet, likesom Vi herved antar og bekrefter samme som lov, under Vår hånd og rikets segl.

Gitt på Kristiania slott den 18 juli 1919.

Haakon.

(L. S.).

Gunnar Knudsen.

N. F. Leganger,

Kongelig resolusjon

18 juli.

av 18 juli.

- I. I henhold til lov om naturfredning av 25 juli 1910, kfr. lov av 14 juli 1916, skal den på g.nr. 2 br.nr. 1, Trisæt i Lårdal herred, Telemark fylke, voksende lønn, »Trisætlønnen«, været fredet mot beskadigelse og ødeleggelse av enhver slags.
- II. Fredningsbeslutningen blir å kunngjøre ved opslag på fredningsstedet.

Kongelig resolusjon

18 juli.

av 18 juli.

- I. Den i stasjonsparken ved Støren jernbanestasjon på Norges Statsbaners grunn (utskilt fra g.nr. 45, br.nr. 1, i Støren herred, Sør-Trøndelag fylke, stående sammen-voksning av bjørk og rogn skal i henhold til § 1 i lov om naturfredning av 25 juli 1910, kfr. lov av 14 juli 1916, være fredet mot ødeleggelse av enhver slags.
- II. Fredningsbeslutningen blir å kunngjøre ved opslag på fredningsstedet.

Kongelig resolusjon

18 juli.

av 18 juli.

I medhold av § 8 i lov om tvungen avståelse av bruksrett til husrum av 25 mai 1917 bestemmes, at Fetherredskommune efter beslutning av Fet herredsstyre skal kunne kreve avstått mot erstatning bruken av ledige beboelsesleiligheter innen herredets grenser for å anvende dem til herberge for husvilde.

Kongelig resolusjon

18 juli.

av 18 juli.

Den av Vossestranden herredsstyre i møte den 12 juni 1919 besluttete forandring av § 1, 1ste ledd, i den ved kongelig resolusjon av 8 september 1916 stadfestede vedtekt

18 juli. for lukning av utsalgssteder i Vossestranden herred stadfestes som gjeldende inntil videre i henhold til lov av 25 juli 1913, hvorefter vedtektens § 1, 1ste ledd, blir sålydende:

»Alle utsalgsstadar hjå landhandlarar og bakarar i heile heradet skal vera stengde frå kl. 8 kveld til kl. 8 morgon heile året«.

18 juli.

Kongelig resolusjon

av 18 juli.

I medhold av lov angående jakt og fangst av 20 mai 1899 § 44 bestemmes, at det for et tidsrum av 5 år, regnet fra 1 januar 1920, skal være forbudt å felle årskalv av elg innen Østfold fylke.

18 juli.

Kongelig resolusjon

av 18 juli.

I medhold av lov angående jakt og fangst av 20 mai 1899 § 44 bestemmes, at hjort skal være fredet det hele år innen Sogn og Fjordane fylke undtagen i herredene Innvik, Gloppen, Davik, Bremanger, Breim, Jølster, Førde, Naustdal, Gaular, Fjaler, Kyrkjebø, Balestrand, Leikanger, Sogndal, Lærdal og Vik.

Denne bestemmelse trer i kraft straks og gjelder inntil videre, dog ikke lenger enn til utgangen av året 1923.

18 juli.

Kongelig resolusjon

av 18 juli.

I henhold til § 67, jfr. § 23, i lov om brandvesenet av 15 august 1908 stadfestes som gjeldende inntil videre nedenstående av Orkedaløren bygningsrepresentantskap i møte den 3 juni 1919 vedtatte tilleggsbestemmelse til brandloven, forsåvidt Orkedalsøren brand- og bygningskommune angår:

»Til den nyanskaffede Pentarevolvermotorsprøite holdes minst 4 mannskaper for motorsprøitens skjøtsel og drift, av

hvilke aldrig mer enn 2 samtidig må være fraværende fra 18 juli. stedet, og minst 30 slangebetyjningsmannskaper. Ingen til motorsprøiten hørende mannskaper må kunne forlate stedet, uten at brandchefens tillatelse på forhånd er innhentet.

Brandchefen påser, at mannskaperne til enhver tid besidder full kyndighet og øvelse.«

Kongelig resolusjon

18 juli.

av 18 juli.

I medhold av § 4 i lov av 18 august 1914 om salg og utførsel av fødevarer m. v. bestemmes:

1. De kongelige resolusjoner av 4 juli 1916 og 29 september 1916 angående avgivelse av erklæringer ved utførsel av varer til utlandet opheves.
2. Nærværende resolusjon trer i kraft straks.

Utgiver: Byråchef Young

Grøndahl & Søn's boktrykkeri. Kristiania.